

GLAS

Glavni urednik Igor Slavec

Odgovorni urednik v. d. Jože Košnjek

Leto XXXV

35 let

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA
ZA GORENJSKO

Pogovor o sodelovanju Gorenjske in Koroške

Pripravljenost in predlogi na obeh straneh

ena problematike mešanih podjetij na dvojezični Koroški, je medsebojno sodelovanje teh podjetij, navezovanje novih vezi med občinami, krajevnimi skupnostmi, kulturnimi in drugimi organizacijami ter poživitev sodelovanja, ki je na določenih področjih zastalo, so glavni zaključki petkovega pogovora Gorenjcev s predstavniki Slovencev na Koroškem

Kranj — Stališča slovenske skupine do sodelovanja matičnega naraščanja s Slovenci v zamejstvu in do članje vezi Gorenjcev s Slovenci na Koroškem in njihovimi organizacijami so dobra osnova za prihodnje sodelovanje. Na obeh straneh, tako na Gorenjskem kot na Koroškem, je pripravljenosti za sodelovanje dovolj, prav tako tudi idej. Vendar je na določenih področjih sodelovanje zastalo, predvsem na gospodarskem področju so se pojavile nekatere ovare tudi zaradi naših trenutnih gospodarskih ukrepov in zaradi teka.

ker dokumenti o našem sodelovanju z zamejstvom niso v zadostni meri upoštevali gospodarskega položaja pripadnikov naše narodnostne skupnosti. Kar se tiče gospodarskega sodelovanja z Avstrijo oziroma Koroško, je položaj še toliko bolj zapleten, ker Avstrija in Jugoslavija še nista sklenili sporazuma o malobrojnem gospodarskem sodelovanju, za katerega je Jugoslavija zainteresirana, na drugi strani pa je čutili zavlačevanje. Oblikovana je bila interesna skupnost za sodelovanje z Avstrijo, pomembno vlogo pa

igra sejem. Vendar ... za poživitev gospodarskega sodelovanja ni dovolj. Elan in Alpetour sta z ustanavljanjem mešanih podjetij onstran Karavank zaorala ledino: Elan v Brnci, Alpetour pa s hotelom v Zelezni Kapli in z vključitvijo v špedicijo Očko. Programe za takšno sodelovanje imajo kranjska Creina, GLG Bled, Almira Radovljica, Veriga Lesce, SGP Tržič, Alples, Kmetijskoživilski kombinat itd. V večini teh primerov ne gre več le za načrte, ampak se le-ti že uresničujejo. Predvsem, so dejali na petkovi seji, pa je treba poskrbeti, da bodo ta podjetja uspevala, saj to dviga ugled manjšine in tovrstnih podjetij (zoper nje je bilo in je še v protislovenskih krogih na Koroškem dosti odpora), zagotavlja Slovencev delo in preprečuje odhod drugim, kjer ni slovenske besede.

Pomembno gospodarsko področje je turizem. Ob naših popotovanjih in oddihih na Koroškem pre pogosto pozabljamo, da lahko bivamo pri Slovencih, in radi zavijemo k Nemcem, čeprav sosed Slovenec ponuja povsem enake ugodnosti. Marsikaj bo treba spremeniti, ne le v ravnanju, ampak tudi v mišljenju.

Tudi v kulturi so možnosti sodelovanja velike. Nedavni dan Koroških Slovencev na Gorenjskem je dobro uspel. S tem kaže nadaljevati in tesneje povezati naša društva s koroškimi. Kar 19 slovenskih društev na Koroškem še nima neposrednih vezi z matično in prav ta se ubadajo z največjimi problemi, medtem ko ostala društva, ki že sodelujejo z domovino, delajo dobro. Gorenjska se prav tako uspešno vključuje v ureditev Peršmanove domačije nad Zelezno Kaplo, kjer bo muzej revolucije in NOB za Koroško.

Se bi našli nadaljnje oblike sodelovanja med društvi, občinami in organizacijami na obeh straneh, med ljudmi, med mladimi. Pojavljajo se primeri večirnosti, zato bo večje usklajevanje nujno. Prav tako ne bo odveč sodelovanje z nemškimi naprednimi organizacijami, ki so naklonjene Slovencev in Jugoslaviji. O tem, kaj je bilo doslej narejenega, je bilo na petkovega pogovoru veliko in odkrito povedanega. Nova prilžnost pa bo že spomladi, ko se bodo Gorenjci in predstavniki Slovencev na Koroškem ponovno srečali na oni strani Karavank.

J. Košnjek

V petek sta se v Kranju sešli delegaciji Slovencev na Koroškem, ki jih je vodil tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Feliks Wiesner, in Gorenjske, ki jo je vodil sekretar medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko Zdravko Krivina — Foto: M. Ajdovec

Tehniško stvarjanje od malega

anjanj bo gostitelj 6. srečanja mladih tehnikov Slovenije — udeleženci bodo na prireditvi 15. maja letos pomerili svoje sposobnosti v 14 tekmovalnih panogah — Velik pomen tehniške vzgoje mladih

Kranj — Na lanskoletnem srečanju mladih tehnikov Slovenije v izboru so udeleženci predlagali, da bi naslednje prireditve pripravili na Gorenjskem. Predsedstvo občinske konference Socialistične zveze v Kranju je to pobudo pred nedavnim srečanjem. Tako bo 6. srečanje mladih tehnikov iz naše republike 15. maja v Kranju.

Program prireditve bo potekala 15. obletnica ustanovitve Ljudske konference Jugoslavije v okviru jugoslovenskih pionirskih iger Rastemo s Titovo zastavo. To bo tudi prva manifestacija mladih na Gorenjskem, ki bo poleg delovne kulture družbene samozastite v pooblastilnem mesecu mladosti. Njeno osrednje vodilo je geslo Tehnična kultura mladih, pogoj za večjo družbeno produktivnost.

Program srečanja je zasnovan glede na vsebino delovanja osnovnošolske mladine na tehničnem področju, namenjen pa je predvsem mladi in izobraževanju mladih za spoznavanje dejavnosti v prostem času. Udeleženci srečanja, na katero bodo sodelovali od sedemsto do tisoč mladih, bodo preizkušali svoje sposobnosti v 14 nosilnih panogah. Spoznavali bodo proizvodni proces v eni od kranjskih organizacij za izdelavo dela. Na področju konstruktorstva bo na sporedu tekmovalni in več razstav izdelkov. Mladi bodo tekmovali v uporabi električnih

in nega ročnega orodja, na področju obrambe in zaščite, v modelarstvu, zmarjarstvu, radioamaterstvu, fotografiji in filmski dejavnosti. V znanju se bodo pomerili tudi mladi fizički, vsi pa si bodo lahko ogledali demonstracije vrhunskih modelarskih izdelkov.

Srečanje mladih tehnikov ne omogoča le primerjavo doseženega znanja in sposobnosti ter spodbujanja učencev k ustvarjanju pri tehničnem pouku in dejavnostih v prostem času od mladih let naprej, ampak prispeva tudi k razvijanju delovne vzgoje in tehniške ustvarjalnosti, popularizaciji tehnike in poklicnem usmerjanju učencev iz osnovnih šol. Razen za medsebojno spoznavanje mladih in njihovih mentorjev pa izmenjavo izkušenj med njimi bo prireditve prav tako pomembna, kot so med drugim naglasili na prvi seji odbora za pripravo 6. srečanja mladih tehnikov Slovenije, za povezavo s proizvajalci tehnične opreme in materialov, ki bodo na njej sodelovali. Obenem bo to dobra prilžnost za prikaz tehniške ustvarjalnosti domačinov.

Seveda, v pripravah na srečanje čakajo prireditelje številne naloge. Najbolj zahtevna bo prav gotovo izvedba prireditve, ki bo letos zaradi varčevanja le enodnevna in ne več dvodnevna kot vsa leta poprej.

S. Saje

Solidarnost s potresniki

Kamnik — Ostanek lanskih solidarnostnih sredstev je občina Kamnik sklenila nameniti občini Kotor. Tam je namreč v zadnji fazi izgradnje osnovna šola, ki ji bodo dodatna sredstva prišla ravno prav. V načrtu je namreč še dograditev knjižnice, zmanjkalo pa je tudi denarja za dokončno opremo učilnic. Jeseni bodo šolarji v Kotorju najbrž že začeli s poukom, kar bo delna zasluga tudi kmanski delovnih ljudi.

PRIPRAVLJENO V 2 MINUTAH

V SREDIŠČU POZORNOSTI

Volitve 11. in 14. marca

Z večeršnjimi prvimi sejami občinskih kandidacijskih konferenc so se tudi na Gorenjskem sklenili predkandidacijski postopki na volitve delegatskih skupščin. Znani so predlogi kandidatov za opravljanje vodilnih in drugih funkcij v občinski skupščini, kandidati za predsednike izvršnih svetov ter opredeljeni postopki za izbor članov izvršnih svetov. Prav tako so sprejeta stališča in predlogi temeljnih kandidacijskih konferenc glede evidentiranih kandidatov za predsednika in člane predsedstva SRS, za delegate zveznega zbora skupščine SFRJ, za delegate zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ in za nosilce vodilnih in drugih funkcij v skupščini Slovenije ter skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti v republikah. Izvoljeni so delegati za prvo sejo republiške kandidacijske konference in pripravljene liste za volitve delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine.

S tem je zaključen najpomembnejši del priprav na volitve. Prve ocene predvolilnih postopkov na Gorenjskem so ugodne. Evidentiranih je bilo več kot 40.000 možnih kandidatov za člane delegacij delegatskih skupščin. Čeprav sama številka še ne pomeni, da je vse potekalo najbolje, poročila temeljnih kandidacijskih konferenc govorijo, da so se občani dobro zavedali, da ni vseno, komu zaupajo delegatsko funkcijo. Hkrati je v vseh okoljih že prevladala miselnost, da je delegatska funkcija priznanje za dosedanje opravljeno delo.

Volitve v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih bodo v četrtek, 11. marca. Delavci v združenem delu bodo izvolili delegacije za zbornice združenega dela skupščin družbenopolitičnih skupnosti in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. V nedeljo, 14. marca pa bodo volili člane delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti krajanov v krajevnih skupnostih.

L. Bogataj

Šibka vez pionirjev z družbo

Letošnji mladinski kongres namerava razjasniti tudi vlogo in pomen pionirske organizacije — Na Jesenicah o pionirskih spregovorili mladinci, predstavniki družbenih organizacij in družtev ter mentorji iz šol

Jesenice — Republiška konferenca ZSMS pripravlja pred XI. kongresom mladinske organizacije temeljito predvideno konferenco o vlogi in pomenu pionirske organizacije. Ta teden so okroglo mizo na to temo sklicali tudi jeseniški mladinci, vendar problematike niso zaprli v ozke mladinske okvire. Kakšno pomembnost pripisujejo na Jesenicah najmlajšim samoupravljalcem, so z resno in zavzeto pravico dokazali predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij, društev in učitelji iz osnovnih šol, ki z najmlajšo generacijo žive najtesneje povezani.

Razprava je temeljila na dveh ključnih vprašanjih, vsebini in organiziranosti pionirjev. Prisotni so menili, da je interesno delovanje mladine sila razvejano, da pa pionirska organizacija še ne opravlja družbene, samoupravne in vzgojne naloge. Na Jesenicah je šibka tudi organiziranost pionirjev, saj so problemi

najmlajših prepuščeni iznajdljivosti učiteljev mentorjev in društvom prijateljev mladine. Prav zato ta oblika dela ne prerašča šolskih okvirov. Mladina že dlje časa izraža željo, naj bi pionirji samoupravno zaživel tudi v krajevni skupnosti. Družbene organizacije in društva jih že sprejemajo v svoje vrste, a v teh interesnih združenjih je vloga pionirja brez prave samoupravne vzgoje bistveno osiromašena.

Družba nalaga zlasti šoli veliko vzgojno nalogo samoupravno osvestiti mladega človeka in mu tako tlakovati pot v zapleteno samoupravno prakso bodočnosti. Toda šola ne more biti edino mesto dela s pionirji. Svojo dolžnost morajo izpolniti tudi zveza prijateljev mladine (še vedno jo mnogi pojmujejo le kot organizacijo za počitniška letovanja) in ostali dejavniki družbenega življenja, zlasti mladinska organizacija. Tudi povezava med slednjo in pionirsko organizacijo je v razpravi doživela veliko kritike, saj na prehodu od pionirja k mladincu pogosto zaveza praznina, ko odrasločlovega človeka ne zna nihče organizirati. Vsebinskih stikov, ki bi mladinski organizaciji v prihodnje zanesljivo zagotavljali pionirski podmladek, je še vedno premalo. To slabost je razen pri mladinski organizaciji čutili tudi drugje, najbolj verjetno v krajevni skupnosti, kjer se (kot kaže) le borci znajo vsebinsko povezati z najmlajšimi.

Na Jesenicah pionirski odredi zgledno delujejo, vendar ni nekega skupnega organa, ki bi se enotno ukvarjal z vprašanji pionirjev. Zato so na razpravi načeli možnost organiziranja sveta pionirjev; ta bi združil vse dejavnike, ki imajo opraviti z generacijo najmlajših. Na ta način bi bilo moč rešiti tudi mentorstvo in ga iz šol presaditi v širše družbeno okolje.

D. Žlebir

Sedemnajsti pohod na Stol — Od 19. do 21. februarja so organizatorji pripravili letošnji pohod na Stol, s katerim so udeleženci počastili 40. obletnico bitke jeseniške čete z nemškim okupatorjem na najvišjem vrhu Karavank. Slovesno vzdušje so vsak dan dopolnile proslave pri Valvasorjevem domu; na petkovi je zbrani mladini govoril udeleženec bitke na Stolu Franc Konobelj-Slovenko, v soboto je bil slavnostni govornik predsednik občinskega odbora ZZB NOV z Jesenic Jože Ulčar, v nedeljo pa sekretar občinske konference ZSMS z Jesenic Darko Mlakar. V kulturnem sporedu so nastopili pevci DPD Svoboda France Prešeren iz Žirovnice in moškega pevkega zbora iz Podnarta ter recitatorji DPD Svoboda France Mencinger z Javornika in Koroške Bele. Oba dneva so podelili 79 priznanj pohodnikom za desetkratno udeležbo, odbor pa je pripravil tudi jubilejna priznanja za pet še živih borcev jeseniške čete. (S) — Foto: S. Saje

PO JUGOSLAVIJI

MARCA BODO CENE SKOČILE

Maloprodajne cene su se januarja povečale za 1,4 odstotka. Čeprav je že zdaj mogoče sklepati, da bodo podražitve tudi v februarju precej skomne, pa bi bila trditve, da so cene že ukročene, preuranjena. V naslednjem mesecu se bo gotovo podražila elektrika (po okvirnem programu za petnajst odstotkov, proizvajalci pa zahtevajo še nekaj več), storitve v železniškem prometu (šestnajst odstotkov za prevoz blaga in petnajst odstotkov v potniškem prometu), temu pa, kot kaže, lahko dodamo še podražitve premoga, papirja, stavbnega lesa in plošč, končnih lesenih izdelkov, mesa in mesnih izdelkov, potniških vozil in še nekaterih drugih artiklov.

Tudi predsednik zvezne skupnosti za cene Anton Polajnar ne prikriva, da bo marec letos najbolj kritičen. Šele maja, meni, lahko pričakujemo umiritev. Naftni derivati so se zaradi dviga dolarja proti dinarju pravkar podražili. Statistično se bodo te spremembe najbolj pokazale marca.

VEČ ELEKTRIKE IZ UVOZA

Po podatkih dispečerske službe Elektrogospodarstva Slovenije je bilo za oskrbo Slovenije v januarju potrebnih skupaj 795 milijonov kilovatnih ur električne energije, kar je za 3,6 odstotka več kot januarja lani. Zaradi visokih zunanjih temperatur v prvih sedmih dneh januarja je bil distribucijski odjem relativno majhen, zaradi poznejšega hladnega vremena pa je bila 20. januarja dosežena rekordna dnevna poraba: 28,7 milijona kilovatnih ur. Z električno energijo iz drugih republik ni bilo mogoče zadovoljiti potreb. Uvoziti smo morali še 105,6 milijona kilovatnih ur. Lani, na primer, le 7,7 milijona.

INSTITUT SODELUJE Z GORENJEM

Ceprav su na ljubljanskem inštitutu Josif Stefan v zadnjih letih podpisali s proizvodnimi organizacijami okrog 50 samoupravnih sporazumov o sodelovanju, ugotavljajo, da jim je šele letos uspelo skleniti sporazum, ki obeta sadoivo. Tokrat so ga sklenili z Gorenjem, tovarno gospodinjne opreme iz Titovega Velenja. Ta poleg različnih stimulatorjev za pomoč bolnikom s poškodovanim centralnim živčevjem, ki jih izdeluje razvijajo robot GORO 101, ki bo lahko nadomestil človeka pri nezdravih opravilih v tovarnah. Letos jih bodo izdelali deset. Predvidevajo tudi, da bo zadnje preskuse kot prototip preстал še drugi robot - plod sodelovanja Gorenja in inštituta Josif Stefan - GORO 80, ki mu pravijo skuvaški robot.

Predkongresne priprave

Za mladinski kongres, ki bo oktobra meseca v Novem mestu, je republiška konferenca ZSMS že sprožila prve priprave. Pripravila je kvoliteten osnutek kongresnih dokumentov, ki bodo letos skrčeni le na nekaj bistvenih točk. Na prvi seji vseh predstavnikov občinskih konferenc mladine so oblikovane teze za kongresno poročilo in resolucijo že sprejeli, tako da so pustili veliko časa razpravam.

Poročilo na kongresu se bo izognilo deklarativnega besedišča in se skušalo omejiti le na strnjeno oceno položaja v katerem je mlada generacija. Kongres naj bi omogočil predvsem soočenje različnih mnenj in razprav brez kakšnih velikih besednih spodbud.

Jasno je že tudi, koliko delegatov bodo kongresu dale posamezne občinske konference. Udeležili se ga bodo 4 delegati in član organizacijskega odbora za pripravo kongresa, razen tega pa še delegati vseh družbenih organizacij in društev, o katerih bo letos na kongresu tekla odločilna beseda. V tem krogu bo mlada govornica o številnih nerazjasnjenih vprašanjih, ki so se nakopičila v štirih letih ali pa jim že prejšnji kongres ni našel prave rešitve.

Poljane - Minuli petek popoldan je krajevni odbor Rdečega križa v Poljanah pripravil zdravstveno predavanje za prebivalstvo. Zanimivim napotkom dr. Toneta Koširja, kako očitati zdravje, je prisluhnilo prek 40 obiskovalcev, povetini gospodinj. Gre za prvo serijo predavanj o zdravem življenju, ki jo vodi po krajevnih skupnostih škofjeloške občine šest zdravnikov iz zdravstvenega doma v Škofji Loki. Jeseni bo sledila serija predavanj o preživetju v vojnih in drugih izrednih razmerah, vmes pa organizirajo po dogovoru predavanja z določenih področij medicine. (S) - Foto: S. Saje

Šola agroživilcev v Kamniku

Jeseni se bo začelo prvo leto srednje agroživilske šole - V centru v Kamniku se bodo šolali tudi gorenjski in ljubljanski dijaki

Kamnik - V kamniškem Centru srednjega usmerjenega izobraževanja se bo verjetno že to jesen začel pouk za dijake srednje agroživilske šole. Ker usmerjeno izobraževanje ukinja sedanjo srednjo veterinarsko šolo v Ljubljani, se težišče izobraževanja za to stroko prenaša iz centra. Sprva so nameravali srednjo agroživilsko šolo razviti v Domžalah, kasneje so razmišljali o regijskem centru, ki bi bil v Kranju, vendar pa so slednjič odločile prostorske prednosti. Kamnik je nedavno zgradil center srednjega usmerjenega izobraževanja in v njem je dovolj prostora za prva dva letnika nove agroživilske šole. Urejena je tudi kuhinja, ki lahko ponudi 1500 obrokov in omogoča bivanje v Kamniku ter kasneje izgradnjo dijaškega doma.

Razlog, da je Kamnik ponudil šoli svoje prostore, pa je tudi v gospodarski naravnosti občine. Velik del kamniške industrije je živilsko-predelovalne stroke, ki je že zaradi potrebe po mladih strokovnih kadrih podprla agroživilsko šolo. Tudi kmetijstvo postaja v kamniški občini vse močnejše. Zanimanje za izobraževalni center agroživilcev sta pokazala tudi živilsko-veterinarski zavod Kamnik-Domžale in oddelek Biotehniške fakultete v Grobljah, ki si od srednje šole prav

tako obeta mladih usposobljenih moči.

V agroživilskem centru se bodo poleg dijakov iz kamniške občine šolali tudi učenci obeh bližnjih regij - ljubljanske in gorenjske. V Kranju sicer obstaja mlekarški šolski center pri KZK. Tudi ta center se bo verjetno povezal s kamniškim agroživilskim centrom, vendar imajo v njem možnost šolanja le tisti, ki so se že ozko usmerili v mlekarstvo. Kamniški agroživilski center bo poleg veterinarjev, ki so se doslej izobraževali v srednji veterinarski šoli v Ljubljani, svoj program razširili še na kmetijce in živilce. Za zdaj sta sicer predvidena šele prvi in drugi letnik v Kamniku, na višji stopnji pa bo moč nadaljevati šolanje v Mariboru, kmetijcem mlekarke smeri pa v Kranju. Za prvi letnik pričakujejo nekaj več kot sto slušateljev agroživilskih smeri.

Do jeseni nameravajo dokončno opremiti učilnice, o programih in o delu regijskega centra za agroživilstvo pa bodo še podrobneje sklepale vse ustanoviteljice: kamniška, ljubljanske in gorenjske občine. V kratkem se bo treba odločiti tudi za nov dijaški dom. Kaže, da v gradnjo ne bo velikih težav, saj so sredstva že odobrena.

D. Žlebir

Jezikovno razsodišče (53)

SLOVENŠČINA ZA POTNE LISTE

A. P. iz Ljubljane nam je poslal fotokopijo navodila, ki ga je dobil skupaj s potnim listom konec letošnjega februarja. Besedilo se mu zdi po nepotrebnem okorno in nekam nenaravno, pa nas vprašuje, kaj je tu narobe.

Njegov občutek je bil pravilen. Navodilo ima sedem odstavkov, v njih pa se besedna zveza »potni list« kar naprej ponavlja, ponekod celo po večkrat. Kakor da tisti, ki je to pisal, še nikoli ni slišal, da se moramo tudi v jeziku ogibati nepotrebnega ponavljanja, tako da recimo samostalnike zamenjamo z zaimki ali z drugimi imeni.

Drugi, tretji in četrti odstavek navodila se glase takole: »Potni list doma in v tujini skrbno hranite. Nosite ga s seboj samo, kadar ga potrebujete. - Potnega lista ne nosite v zunanjih žepih oblačil in ne v odprtih torbica! Ne puščajte ga v avtomobilu! - Potni list na potovanju in v domovini ne dajte v hrambo drugim osebi.«

Vse to bi se dalo lepo združiti. Prva dva stavka ostaneta, naprej pa bi se reklo: »Ne nosite ga v zunanjih žepih oblačil in ne v odprtih torbica. Ne puščajte ga v avtomobilu. Na potovanju in v domovini ga ne dajate v hrambo drugim ljudem.«

Sedanji peti odstavek bi lahko ostal, prav slab pa je spet šesti: »S skrbnim čuvanjem potnega lista boste preprečili krajo ali izgubo potnega lista.« Kar trikrat po vrsti »potni list«! Saj se da povedati lepo in razumljivo: »Na potni list dobro pazite, da vam ga kdo ne ukrade ali da ga ne zgubite; s tem si prihranite tudi nepotrebna pota in stroške za novega.«

Urdu za potne liste taka tiskovina pač ni v čast, zato upamo, da jo bo nadomestil z listje.

Razsodišče vabi vse, ki jim ni vseeno, kako Slovenci govorimo in pisemo, naj predloge in pobude za boljše jezikovno izražanje pošiljajo na naslov:

Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZDL, Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenskega 7.

Dobro slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

GLAS Ustanovitelj Glas občinske konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin - Izdaja časopisno podjetje Glas Kranj - Glavni urednik Igor Slavce - V. d. odgovorni urednik Jozef Košnjak - Novinarji: Leopoldina Bogataj, Danica Dolenc, Dušan Humer, Helena Jelovčan, Lea Mencinger, Stojan Saje, Darinka Sedej-Kuralt, Marija Volcjak, Cveto Zaplotnik, Andrej Zalar in Danica Zlebir - Fotoreporter Franc Perdan - Tehnični urednik Marjan Ajdovec - Oblikovalec: Lojze Erjavec, Tomaž Gruden, Slavko Hain in Igor Kokalj - List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od januarja 1958 kot poltednik, od januarja 1990 trikrat tedensko, od januarja 1994 kot poltednik ob sredah in sobotah, od julija 1974 pa ob torkih in petkih. - Štavek TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudskopravica Ljubljana, Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Moše Pijadeja 1 - Tekoči račun pri SDK v Kranju številka 51 500-003-31999 - Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, redakcija 21-880, odgovorni urednik 21-835, tehnični urednik 21-835, komercialna, propaganda, računovodstvo 28-463, mali oglasi, naročnina 27-990 - Oproščeno prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72. Polletna naročnina 300,- din.

Slovinci na Koroškem

Pritožba na ustavno sodišče

Celovec - Slovenski informacijski in dokumentacijski SINDOK iz Celovca sporoča, da se je dr. Franci Zwitter, šolskega ravnatelja iz Zitare vasi Franca Kukovice pritožil na ustavno sodišče, ker je občinska uprava dvojezične napise v tamkajšnji ljudski šoli. Pritožba ocenjuje žitrajškega občinskega odbora kot protiustavno, kot kršenje njih pravic manjšine in uporabo sedmojuljske zakonodaje, ki sodbi manjšine protiustavna. Pritožba na ustavno sodišče pa akt občinskega sveta ni zakonit.

Številni koroški Slovenci in predstavniki avstrijskih Slovincih sil podpirajo pritožbo Slovencev in soglašajo z ravnateljskega ravnatelja, ki v ljudski šoli noče odstraniti dvojezičnih napise. Protestira 135 koroških učiteljev obeh narodnosti. Protestirajo tudi slovenska zveza na celovški univerzi, prav tako pa tudi visokošolska zveza na Dunaju. Protesti prihajajo od različnih društev za ogrožena ljudstva v Nemčiji, od socialistične zveze študentov, od dunajske sekcije socialističnih študentov, od zveze avtorjev, od vseavstrijskega društva naprednih pisateljev in od zveze demokratičnih učiteljev. Podpredsednik »stične unije evropskih narodnostnih skupnosti Meyer« v pismu oboja ravnatelj žitrajških oblasti. Posebej opozarja na to, da tudi na zunanosti šole ne nameravajo izobesiti nobenih (niti nemškega niti slovenskega), samo da se znova ne bi slovenski. To je žalitev Slovencev, meni.

V petek, ko so predstavniki Slovencev na Koroškem obiskovali renjsko, je bilo govora tudi o tem primeru. Tajnik Zveze Slovinci organizacij na Koroškem Feliks Wieser je povedal, da so pisma že presegla število 300 in da so v nekaterih koroških občinah samoiniciativno v šolah že začeli nameščati dvojezične napise. Je tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem povabil trenutku za reševanje manjšinske problematike niti ni nastopiti strankami, niti časa, ker je sedaj več zanimanja za bližajočo Slovenski organizaciji sta se skupno odločili, da v soavetstvu pa predlagata nadaljevanje razgovorov v okviru kontaktnega kjer bo mogoč enakopraven razgovor. Slovenci so predlagali novani operativni koledar reševanja problematike, od koroških šolake vzgoje do zastopanosti Slovencev na radiu in televiziji, nanaj ustrezni organi ne odgovorijo že dve leti. Akcijska organizacija Slovencev na Koroškem glede uresničevanja povezovalne z naprednimi silami Avstrije, ohranjanje tradicije delovanje z matičnim narodom, najrazličnejše oblike vključevanje manjšine v gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in goslavijo ter odpiranje meje so temeljna izhodišča boja za Koroškem za obstoj in zajamčene pravice.

Koristna pobuda za oživilje mestnega jedra

Radovljica - Da je staro mestno jedro z Linhartovim trgom v Radovljici med najlepšimi v Sloveniji, ni dvoma. O tem je bilo že veliko napisanega in to je že pred leti spodbudilo Radovljičane, predvsem občinsko skupščino, kulturno skupnost in turistično društvo, da bi ohranili in postopno oživili del mesta in vse, kar mu je dajalo utrip in bližnji in daljnji preteklosti.

Večji del pročelij, stenških slikarij in fresk na starih mestnih hišah so že obnovili. Razen Čebelarškega muzeja in Linhartove spominske sobe v radovljiki graščini, ki privablja vse več domačih in tujih obiskovalcev, se je v zadnjem času močno uveljavila tudi galerijska dejavnost v Šivčevi hiši. Na trgu so odprli nekaj novih gostinskih, trgovskih in obrtniških lokalov, ki se bolj ali manj prilagajajo okolju. In če ne bi bilo v tem delu toliko avtomobilov, bi bila stara Radovljica še lepša.

Pri krajevni skupnosti obetajo, da bodo še letos uredili nekaj parkirnih mest pri vhodu v trg. Za popolno revitalizacijo pa bodo morali še marsikaj storiti. Predvsem bo treba urediti kanalizacijo, vodovodno in električno omrežje, nadaljevati z ob-

novi in funkcionalni pritičnih prostorov trgu za gostinsko in trgovsko dejavnost.

O vsem tem so pred leti pravljali stanovalci na ulični konferenci krajevnih skupnosti, dali pobudo, da bi se v skem času na Linhartovih začeli z nekaterimi bi poživile utrip mesta in bivanje turistom in Šobca in Bleda. Pobuda ference so obravnave sestanku predstavniki skupnosti, kulturne družbenopolitičnih in niazicij, občinskih in stičnega društva. Vse govora so jo podprli vrsto uporabnih in htevnih predlogov. predlog, da bi se v radovljici julijanskem rali na trgu nekaj njih prireditev in izdelki domače obrti posebno komisijo, ki program vseh predloži sti.

Sprejeta lista kandid

Delegati občinske konference SZDL Kranj so konec tedna sprejeli listo kandidatov za delegate v družbenem zboru SOB Kranj; potem ko so o možnih kandidatih prej razpravljali v temeljnih sredinah

Kranj - Občinska konferenca SZDL Kranj je na svoji seji v petek, 19. februarja, določila listo kandidatov za družbenopolitični zbor Skupščine občine Kranj. V temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v družbenopolitičnih organizacijah je bilo v jeseni lani oblikovanih 205 pobud za evidentiranje; vodstva družbenopolitičnih organizacij v občini so evidentirala 122 možnih kandidatov za delegate tega zbora, predlog množnih kandidatov pa je bil sprejet na skupni seji občinske konference SZDL in občinskega sveta Zveze sindikatov v januarju.

Predlog možnih kandidatov za delegate v družbenopolitičnem zboru

skupščine občine Kranj januarja pa do 10. februarja obravnavale temeljne konference. Iz zaprosil poslali iz 389 krajevnih SZDL in osnovnih kandidatov, 30 jih je bilo njih, prav toliko je bilo datov oziroma jih tudi nopolitični zbor, vseh pripomb. Pripombe so jejni skupnosti Nakh stol ter v kranjski Velopnevmatika. Vse možnih kandidatov temeljnih kandidatov cah ni doživela sprejenci SZDL Kranj ločili listo kandidatov možnih kandidatov enega kandidata, ki njih razlogov ni sprejelo tako je na listo kandidata Stane Markovič in čič-Zmago. O kandidatih nopolitični zbor sprejeli na bodo imeli besedo na bližnji seji.

Problemi se rešujejo v osnovnih organizacijah

Na programsko-volilni konferenci občinske organizacije ZK so opozorili na vrsto problemov - V zadnjih letih je občinska organizacija naredila velik korak naprej - Osnovne organizacije so zaživele v sredinah, kjer komunistov prej sploh ni bilo

Škofja Loka - »V zavest slehernega komunista mora priti, da konkretnih problemov ne more rešiti ne občinski komite, ne delovna skupina CK, če ne bomo v osnovni organizaciji ZK skozil kritično analizo razmer postavili ciljev, nakazali poti, ki vodijo k njim in se borili nanje. Le tako se bomo uveljavili kot ustvarjalna sila,« je poudaril v uvodni besedi na četrtkovi programsko-volilni konferenci občinske organizacije ZKS Škofja Loka predsednik konferenca Lovro Gajgar. Manjka nam tudi odgovorosti. Vedno, ko se večkrat srečujemo z njim in istim vprašanjem pomeni, da nekaj ni v redu. Je tedaj čas, da pregovorimo o odgovornosti? Pogosto si na to vprašanje odgovorimo z ugotovitvijo, da smo pač sami več ali

Za sekretarja komiteja občinske konference ZKS so ponovno izvolili Romana Teržana.

manj pripomogli k takšnim razmeram. Ob tem nam splošnih načel o odgovornosti ne manjka, odgovornosti pa. Kako sicer razumeti, da prenekatero vprašanje ostane brez odgovora. Izhod je v iskanju družbenih meril za odgovornost in poti za njihovo uveljavitev. Moralne, politične in tudi materialne sankcije morajo postati stalna sestavina samoupravljanja, vendar ne šele tedaj, ko so posledice neodgovornosti nakopičene, še manj sprejemljivo pa je, da ugotovljene neodgovornosti ne sankcioniramo.

V uvodnih besedah je Lovro Gajgar opozoril še na vrsto vprašanj, ki se znova in znova ponavljajo in s tem dal dobro izhodišče za razpravo. Jakob Gartner je spregovoril o razmerah v kmetijstvu. Poudaril je, da je v občini velika pripravljenost, da se izboljšajo razmere v

kmetijstvu, kar se kaže tudi v tem, da so delavci v združenem delu brez odpora sprejeli sporazum o združenju sredstev v kmetijski sklad. Tudi davčna politika spodbuja pridelavo, saj večina višinskih kmetij sploh ni obdavčena pa tudi dajatve v nižinah niso previsoke. Vlaganja v kmetijstvo so preskromna in še večje vprašanje je, če so pravilno usmerjena. Kmetje še premalo vplivajo na dohodek oziroma so dohodkovne povezave tako v proizvodnji mleka kot mesa še preskromne. Največji problem je slaba organiziranost kmetijstva. Zato morajo komunisti narediti vse, da se spet dohodkovna povezanost od kmeta do trgovine.

Viktor Žakelj je povedal, da kljub prizadevanjem niso uspeli povezati čevljarke industrije v občini, ni uspela intergacija v gradbeništvu, ne gre pri organiziranosti novega centra usmerjenega izobraževanja in v kmetijstvu, problemi se pojavljajo tudi v nekaterih delovnih organizacijah. Problem je v tem, da strokovni in vodilni delavci v predlaganih povezavah ne vidijo »pravih« rešitev zase. Zato v svoji sredini uveljavijo nasprotno stališče in se potem izgovarjajo na »odločitev delavcev«, ki so glasovali proti.

Dobre delavce bi morali prav tako spoštovati kot dobre športnike, je poudaril v razpravi Stefan Mohor. Zlasti ustvarjalno delo, bi moralo dobiti več družbenega priznanja. Priznanj za dobro delo praktično ni več in to je slabost.

Občinska organizacija ZK je v zadnjem obdobju naredila velik korak naprej, je dejal v svoji razpravi sekretar medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko Zdravko Krivina. V ZK je bilo sprejetih veliko mladih ljudi in v sredinah, kjer sploh ni bilo komunistov, so zaživele osnovne organizacije ZK. S tem je postavljena dobra osnova za delo novoizvoljene občinske konference ZKS. Vendar ti uspehi ne smejo pomeniti samozadovoljstva nad doseženim. Osnovne organizacije je potrebno usposobiti, za razreševanje konkretnih problemov in doseči, da bodo komunisti aktivno delali v delavskih svetih, sindikatih in drugih organizacijah in pri tem uresničevali stališča ZK.

Več razpravljavcev je opozorilo na pomen usposabljanja komunistov. Še posebej pa so opozorili na pomen idejopolitičnega usposabljanja učiteljev. To bi morala biti naloga vzgojnoizobraževalnega sistema od osnovne šole navzgor, saj le osnovna organizacija na šoli, ne more narediti vsega. Rado Jan je poudaril, da se prepogosto pozablja na lik komunističnega delavca. Organizacija ZK mora delati tako, da bodo mladi imeli v njej vzor in življenjsko perspektivo.

Na programsko-volilni konferenci so izvolili novo občinsko konferenco, in na prvi seji konference komite in predsednika konference, sekretarja komiteja in namestnika sekretarja. Izvolili so tudi delegate za kongres ZKS in ZKJ.

L. M.

L. Bogataj

Novi predsednik OK ZKS Škofja Loka je dr. Branko Berčič, znan družbenopolitični delavec, saj je nosilec vrste odgovornih funkcij v občini in republiki.

Kdo je socialno ogrožen

Lani je v kranjski občini vsak šesti občan prejel pomoč - Potrdilo o dohodku družine ne pokaže vedno realnega gnotnega stanja - Preverjanja na domu so pokazala, da vsi »ogroženi« niso vedno ogroženi

Kranj - Kako najučinkoviteje pomagati družinam oziroma občanom, ki so se trenutno znašli v delovni stiski, je vprašanje, s katerim se v kranjskem socialnem skrbstvu svarjajo že dlje časa. Že pred leti so v analizi Centra za socialno delo in občinskega sindikalnega sveta ugotavljali, da široka paleta socialno varstvenih pomoči, ki so občanom na voljo, nima vedno zaželenega učinka. Vsaka pomoč, pa naj gre za denarno pomoč za otroke, obveznicirano stanarino, regresno oskrbnino v vrstu ali podaljšanem bivanju v šoli, varstveni dotek pokojnini, štipendijo iz združenih sredstev, regres oskrbnine v različnih zavodih, je vsekakor dopolnila in brez dvoma dviga življenjski standard. Vendar je že pred časom prihajalo tudi do situacij, ko lahko občani z nizkimi osebnimi dohodki dobili malodane sredstva iz teh pomoči, ki so jih odmerjale interesne skupnosti po svojih medboj neuskaljenih kriterijih. Ni bilo tako redko, da je imel občan ali družina s mesečnom dveh, treh ali celo šestih vrst socialnovarstvenih pomoči boljši dohodek kot družina, ki morda le za malenkost presega svoji dohodek. Takšen z najrazličnejšimi pomočmi pridobljeni standard je pogosto presegal standard družine, ki si je le-tega zagotavljala skupno z delom, obenem pa tudi stimulativno vplival na prizadevanje posameznikov ali družine, da bi sama pomagala na noge z delom. Nekateri delavci z nizkim dohodkom v popoldanskem času povečevali družinski dohodek z delom, manj pridnim pa je dohodek zagotovila šola ali manjša socialnovarstvena pomoč v tej ali oni obliki.

Samoupravne interesne skupnosti, ki se vključujejo v skupnost socialnega varstva Kranj, so zato vselej samoupravni sporazum o splošnih izhodiščih za zagotavljanje socialne varnosti v obdobju 1981 do 1985 v občini Kranj; s skupno evropsko prejemnikov socialno varstvenih pomoči v občini, podobno bodo vse tudi ostale slovenske občine, se že od aprila lani na enem mestu zbirajo podatki o občanah, ki prejmejo katero od teh pomoči. Lani je vsak šesti občan Kranja prejel pomoč od možnih socialno varstvenih pomoči, največ pa je bilo denarnih pomoči za otroke, skoraj 6000, skoraj 1500 regresirane prehrane in bivanja v osnovnih šolah, nekaj več kot 1000 regresiranih oskrbnin v zavodih. Ostalih pomoči je bilo manj, v varstvenih dodatkih k pokojnini, 527 solidarnostnih štipendij,

262 oskrbnin v zavodih, 226 družbeno denarnih pomoči in 135 subvencioniranih stanarin.

Kljub analizi sedanjih podatkov pa ostaja še naprej odprto vprašanje, koliko te vrste pomoči pripomorejo k standardu družine. Potrdilo o dohodku najbrž ni edino merilo, po katerem je treba ocenjevati gnotni položaj družine, ocena pa je še težavnejša, ker niso znani življenjski stroški povprečne družine. Preverjanja na mestu samem so namreč že pokazala, da nekateri »ogroženi« sploh niso socialno ogroženi. Čeže, da bo stalno preverjanje potrebno tudi v bodoče, ko bo za kranjsko občino uvedena tudi računalniško vodena evidenca prejemnikov in ko bo v celoti izpeljan poenostavljen postopek za občana, ki bo želel tako ali drugačno pomoč.

Mar stroj res vse izenači?

Kranj - Le nekaj let nazaj smo ob zaposlovanju dosledno zahtevali: dokončana osnovna šola. Brez osmih razredov osnovne šole nisi dobil dela ne pri stroju ne na cesti. Dostikrat se je zgodilo, da so ti »nedokončani šolarji« čakali nekaj let, da so se lahko zaposlili. Potem se je vse spremenilo. Hudo povpraševanje po delavcih je obrnilo vse na glavo. V industriji, v gradbeništvu, komunalni, vsepovsod so začeli zaposlovati vse od kraja. Še danes bi bilo tako, če bi nas ne zadržal tisti minimalni odstotek novega zaposlovanja, ki se ga moramo držati.

Toda problem ni v tem. Problem so delavci, ki so ostali brez osnovne šole. V poročilu kadrovske službe občine o izvajanju družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj lahko preberemo, da od vseh zaposlenih delavcev v Kranjski občini še vedno nima 6545 delavcev ali 21,6 odstotkov dokončane osnovne šole. Podpisniki dogovora so se obvezali, da bodo od vseh, ki so zaposleni na delovnih mestih, kjer se zahteva dokončana osnovna šola, to dosledno zahtevali in jim to tudi omogočili. Delovni čas jim bodo prilagodili tako, da bodo lahko obiskovali šolo. Kakšnih posebnih stroškov ne bo - osnovno šolanje se plačuje iz sredstev izobraževalne skupnosti - zato zaradi denarja ne bi smelo biti zadržkov.

Obenem je tudi ugotovljeno, da je več kot polovica delavcev brez dokončane osnovne šole, 3783 so mlajši od 40 let. Prav te bi morali

pospešeno vključevati v šolanje, ker bi bili perspektivni za nadaljnje izobraževanje.

Toda zdi se, kot bi bili za tako tako rešitev gluhi in slepi. Delavska univerza v Kranju se je za izobraževanje ob delu dobro pripravila, posebno še za osnovnošolce, vendar ostaja na pol prazna. Medtem ko se je ob vsakem razpisu prijaviilo prek sto učencev za osnovno šolanje, so jih lani s težavo pridobili okrog trideset. Mladi delavci niso zainteresirani za šolanje, ker so pač ob stroju, čeprav brez dokončane osnovne šole, pri osebnem dohodku izenačeni s sodelavcem, ki ima dokončano šolo, morda celo nepopolno srednjo ali še kaj več. Prisiliti jih ne moremo, zmigujemo z rameni in delovnih organizacijah.

Mar stroj res vse izenači? Saj danes vendar od delavca ne zahtevamo samo tistih preprostih delovnih operacij. Danes mora znati in vedeti veliko več. Samoupravljanje zahteva ne le osveščena, temveč tudi izobražena delavca. Mar bomo njihovo neprizadetost pri samoupravljanem odločanju še dolgo let opravičevali s tem, da so strokovni materiali ob zaključnih računih in podobnem pač težko razumljivi preprostemu delavcu? Lahko sicer zahtevamo, naj se strokovnjaki v svojih razlagah spustijo na delavčev nivo, to je končno še najlažje, toda treba je nekaj storiti, da se bo dvignil tudi delavčev nivo. Zato je treba delavce zainteresirati za izobraževanje. Dokler bodo kuverte enako debele za vse, bo verjetno ostalo pri starem. D. Dolenc

NAŠ SOGOVORNIK

Rudi Hrovatič

Pritegniti čim več borcev

Tržič - Na redni skupščini zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne občine Tržič, ki je bila hkrati tudi 17. letnica, je prejšnjega predsednika odbora Toneta Stritih zamenjal Rudi Hrovatič. Z njim sem se pogovarjala predvsem o tem, katerim področjem dela bo organizacija v prihodnjem obdobju posvetila največ pozornosti.

»Razprava na skupščini je potrdila, da je bilo dosedanje delo občinskega odbora, predsedstva in komisij uspešno,« je povedal novi predsednik. »Tudi naprej se bomo držali začrtanih smeri. Obdržali smo vseh šest komisij: komisijo za vojaške vojne invalide, za socialno-zdravstvena vprašanja, za zapornike in internirance, za razvijanje tradicij narodnoosvobodilnega boja, za splošni ljudski odpor ter za odlikovanja in priznanja. Menim, da je tudi zadnja še vedno potrebna, saj je med nekaj več kot tisoč tržičskimi borci, kolikor jih zdaj združuje naša organizacija, še precej takih, ki za svoj prispevek k osvoboditvi niso prejeli moralnega priznanja družbe.«

»Med najpomembnejša področja dela pa vsekakor sodi socialna in zdravstvena pomoč borcev. V zadnjih dveh letih, ko v zdravstvenem domu obstaja dispanzer za borce, je bilo na sistematičnih pregledih že blizu 60 odstotkov vseh članov. Čeprav je delo dispanzerja zelo uspešno, si bomo prizadevali še kaj izboljšati. Ugotavljamo namreč, da je zdravstveno stanje udeležencev narodnoosvobodilnega boja iz leta v leto slabše. Kažejo se posledice prestanih naporov.«

Rudi Hrovatič je posebej izpostavil tudi naloge na področju razvijanja in ohranjanja tradicij narodnoosvobodilnega boja. »Čeprav smo naredili pomemben korak naprej,« je dejal, »bo potrebno zlasti z osnovnimi šolami vzpostaviti še tesnejše stike. Mladi, ki bodo nekoč prevzemali odgovorne naloge, morajo poznati in ceniti izročilo našega štiriletnega boja in revolucionarnih prizadevanj za preobrazbo družbe. Tudi borci smo odgovorni, da jih z najrazličnejšimi akcijami navajamo na spoštovanje in negovanje tradicij narodnoosvobodilnega boja.«

Program dela, ki so ga tržički borci sprejeli na zadnji skupščini, bodo v komisijah, predsedstvu in odboru zveze natančneje opredelili. Za uresničevanje želijo pritegniti čim širši krog članov, saj bodo le na ta način lahko povečali vpliv organizacije na celotno družbeno in gospodarsko dogajanje v občini.

H. Jelovčan

Komunisti vodili akcije

V radovljiski občini so se člani Zveze komunistov aktivno vključili v razreševanje težav gospodarstva - Veliko večji izvoz, vendar pretirano manjše investicije

Radovljica - V občini so vse družbenopolitične organizacije, še posebej pa Zveza komunistov, v minulem obdobju vodili akcijo za stabilizacijo gospodarstva. Glavni usmerjevalci akcije so bili sklepi programsko-volilne konference ZKS Radovljica, sklepi, ki so jih sprejeli po vseh osnovnih organizacijah ZK. Ustanovili so tudi posebno delovno skupino, ki je obiskala nekatere temeljne in delovne organizacije, tiste, pri katerih so se pokazale nekatere slabosti.

Tako pri občinski konferenci ZKS Radovljica zdaj ugotavljajo, da so nekatere organizacije, ki so imele resnejše težave pri gospodarstvu, temeljito analizirale vzroke, nekatere, predvsem s področja vzgoje in izobraževanja, pa so zaradi polletnih počitnic polletne rezultate obravnavale zgolj formalno. Tudi nekatere gostinske in turistične organizacije v poletni sezoni ne obravnavajo rezultatov poglobljeno. Nadalje so ugotovili, da so delavci bolj obveščeni o rezultatih kot minula leta. Sklicali so tudi poslovodne organe vseh organizacij združenega dela, razen nekaterih manjših, in obravnavali rezultate in probleme gospodarjenja.

Možnosti gospodarjenja so bile lani zaradi znanih restrikcij pri

uvozu slabše. Proizvodni trak se v radovljiski občini sicer nikjer ni ustavil, zmanjšano proizvodnjo, nižjo produktivnost in preemistivne delavcev pa so zabeležili v obeh Iskrinih tovarnah, v Kemični, Zitu Lesce, Suknu in deloma tudi v Eланu. Izvoz je bil lani skoraj za 20 odstotkov večji kot leto prej, ob sorazmerno visokem deležu izvozne proizvodnje na zaposlenega. Največje povečanje deviznega prihoda so zabeležili v turizmu.

V občini so vodili tudi dosledno stabilizacijsko investicijsko politiko. Delež investicij se je zmanjšal pod normalno vrednost, pretirano zmanjšanje pa je posledica neprilagojenosti investicijskih programov. Mentaliteta se spreminja najbolj počasi na področju naložb. Za leto pa je položaj že precej boljši, saj je več investicij, ki so izvožno usmerjene. V Radovljici ocenjujejo, da je bilo tako lani več akcij, ki pomenijo boljše organiziranost in s tem boljše gospodarjenje. Sodelovanje pri akcijah med družbenopolitičnimi organizacijami in skupščinskimi organi je bilo zelo dobro in akcije so bile enotne. Ob tem so predvsem sodelovali komunisti, ki so sproti spremljali vse probleme, opozarjali nanje in jih poskušali kar najbolje reševati.

D. Kuralt

Višje denarne pomoči in rejnine

Kranj - Občani, ki imajo zaradi stalnega ali začasnega slabega gnotnega položaja pravico do denarnih pomoči, bodo letos prejeli za 25 odstotkov višje denarne pomoči. Tako so sklenili delegati na zadnji seji skupščine skupnosti socialnega skrbstva Kranj. Lani je bila povprečna višina denarne pomoči občanom, ki jim je bila ta pomoč edini vir preživljanja, 3200 din, od 1. januarja letos pa bo denarna pomoč znašala 4000 din. Pravilnik o družbeno-materialnih pomočeh občinske skupnosti socialnega skrbstva

pa ima še druge oblike denarnih pomoči, ki bodo letos takele: posebna družbena pomoč od 1300 din do 2000 din, začasna pomoč po posled 4000 din, enkratna pomoč pa 8000 din. Dodatek za drobne osebne izdatke občanov v zavodu pa je 400 do 800 din.

Skupščina je tudi sprejela sklep o višjih rejninah, ki se tudi sicer vsako leto valorizirajo glede na rast življenjskih stroškov. Povišanje pa ni doseglo odstotkov, za kolikor so se zvišali življenjski stroški lani v naši republiki, tako da bodo rejnine letos večje za 40 odstotkov. Rejнина za predšolskega otroka je posled 4000 din, za 4520 dinarjev, za osnovnošolskega 5300 din, za mladoletnika nad 14 let 5550 din in za otroka z motnjami v telesnem in duševnem razvoju 6300 din.

Zaradi embalaže v izvoz

Visoka cena steklene in pločevinaste embalaže – Zaradi devizne udeležbe pri nabavi reprodukcijskega materiala kamniška Eta prisiljena v izvoz – Sodelovanje s kooperanti niža ceno surovine

Kamnik – Kamniška Eta, vodilna v slovenski živilski industriji predelave povrtnin, postaja za domače, pa tudi tuje tržišče vse bolj zanimiva. Večino pridelkov proda v Sloveniji, prehranjuje pa tudi Zagreb, Beograd, Sarajevo z okolico in Istro z Dalmacijo. Svoje proizvode izvažajo v Zvezno republiko Nemčijo, zadnja leta se odpirajo Zružene države Amerike in države Bližnjega vzhoda, za klinirsko tržišče pa Eta proizvaja gotova jedila s povrtninami in mesom.

Eta je lani izvozila 8 odstotkov fizične obsega proizvodnje. Razlog, da se tovarna v času, ko je proizvodnja hrane za domače tržišče prvenstvena naloga, odloča za izvoz

prehranbenih proizvodov, je v precejšnji odvisnosti od uvoza. Izvoz je sicer nezanimiv tudi zaradi nizke cene proizvodov na zahodnem trgu, vendar so prisiljeni združevati devizna sredstva za nakup embalaže. Steklene kozarce, v katere vlagajo povrtino, kupujejo na Hrvaškem in kar 30 odstotkov vrednosti stekla plačujejo v devizah. Tudi pločevinasta embalaža terja devizno udeležbo. Pločevino v celoti pokrijejo z devizami, izdelavo pločevink pa z dinarskim plačilom. Tudi ves ostali reprodukcijski material (papirne nalepke, setveno seme, ki ga potem posredujejo partnerjem, pri katerih kupujejo surovo povrtino) zahteva devizna sredstva.

Tako tudi s stroškovnega gledišča največji problem predstavlja embalaža. Od 39 milijonov dinarjev skupnega prihodka stroški za surovine znašajo 11 milijonov, embalaža pa skoraj prav toliko, 10 milijonov dinarjev. Letno potrebujejo 13 milijonov kozarcev dveh velikosti, dnevno pa v proizvodnem procesu kroži 130 do 150 tisoč steklenih kozarcev. Pred leti so razmišljali, da bi v devizni draginji poskusili z odkupom rabljenih kozarcev, vendar pa bi to zaviralo proizvodnjo, saj bi verjetno zaradi precejšnjega izmeta ne mogli zadostiti dnevnim potrebam po kozarcih. Tudi iz dohodkovnega razloga bi bila ta »novost« neupravičena, saj bi odkupljeni kozarci stal še enkrat toliko kot nov z devizno udeležbo vred.

Višji stroški reprodukcijskega materiala krepko vplivajo na porast stroškov proizvodnje. Letošnja rast proizvodnih stroškov znaša 48 odstotkov, prodajni stroški pa so višji za 19 odstotkov. Precej se je podražila tudi surovina. Zelenjavo kupujejo v Vojvodini, Slavoniji, Makedoniji tako da veliki transportni stroški ceno še povečujejo. Zadnja leta skušajo razviti tovrstno sodelovanje z bližnjimi oskrbovalci. Dobre rezultate daje sodelovanje s kmetijskimi organizacijami po Sloveniji, kjer pa niso mogli pridobiti organizacije, sodelujejo s kooperanti. Razvila se je kooperacija zlasti za pripravo kisle repe, za kar so pridobili kmete na kamniškem in bližnjem območju Brnika in Cerkelj.

D. Zlebir

Kamnik – Gradnja regalnega skladišča so v kamniški Eti načrtovali že pred štirimi leti, ko z gradnjo ni bilo problemov in ko tudi investicija še ni dosegla visokih števil. Koncem lanskega leta so skladišče dogradili in se z njim rešili dolgoletnih zadrževanj v gostovanju po neprijetnih tovarniških prostorih. Skladišče ima 7.000 paletnih mest, v njem pa je tudi sodobna pakirnica. – Foto: D. Zlebir

Odkup mleka v lipniški dolini

Podnart – Ob koncu letošnjega januarja je bilo v Podnartu posvetovanje o odkupu mleka v lipniški dolini s predstavniki kmetijsko živilskega kombinata Gorenjske, temeljne organizacije združenega dela kooperacija Radovljica, Mlekarna Kranj in kmeti iz krajevne skupnosti Podnart. Na posvetovanju so ugotovili, da bo zbiralnice mleka v Podnartu končana do 1. maja, zato bo Mlekarna Kranj začela odkupovati mleko od kmetov v zbiralnici v Podnartu z mesecem majem letos. Predstavniki KZK Radovljica in Mlekarna Kranj so povedali, da načrtujejo odkup mleka tudi na Lencovem.

Na sestanku v Podnartu so predstavniki KZK TOZD kooperacija Radovljica zagotovili, da bodo uredili prostore v KZK stavbi v Podnartu tako, da bodo kmetje iz lipniške doline vsak teden en dan lahko kupili v Podnartu umetna gnojila, krmila, semena in ostale pripomočke za kmetijstvo. Vse to potrjuje, da se postopno uresničuje

jejo sklepi problemske konference o kmetijstvu, ki je bila lani v Podnartu.

Ciril Rozman

Škoda na telefonskih napravah

Kranj – Center za vzdrževanje t t kabelskih omrežij pri PTT prometu Kranj ima letos izredno veliko dela zaradi okvar in poškodb kabelskih t t omrežij. Ob letošnjem novem letu je prišlo do več okvar zaradi dolgotrajnega močnega deževja. Januarja je bila večja poškodba v Škofji Loki. Zaradi sekanja drevja je prišlo do okvare na 110 KV električnem daljnovodu, ko je bil pretrgan fazni vodnik daljnovoda med Hosto in Pungertom pri Škofji Loki. Prekinjenih je bilo več linij.

Ze doslej ugotovljena škoda kablov je tako velika, da bo nujno treba

zamenjati kable na razdalji najmanj 800 metrov. Vendar kablov trenutno nimajo, potrebno je tudi 35-odstotno kritje cene z devizami, ki pa jih PTT nima. Za zdaj škodo ocenjujejo kar na 5 milijonov dinarjev.

Delavci temeljne organizacije telekomunikacij so trdo delali tudi ob najnižjih temperaturah in uspelo jim je popraviti okvare tudi na telefonskih priključkih naročnikov. Precej del pa so opravili le provizorično, saj zamrzitev ni omogočala zemeljskih del.

D. K.

Dobra menjava s tujini

Radovljiško gospodarstvo je lani izvozilo na konvertibilno tržišče 67 odstotkov vsega izvoza – Dober obisk gostov

Radovljica – Radovljiško gospodarstvo je lani izvozilo za 56 milijonov dolarjev, kar je za 17 odstotkov več kot leto prej. Plan izvoza so realizirali s 94 odstotki; na konvertibilno tržišče izvozili za 42 milijonov ameriških dolarjev ali 75 odstotkov od vsega konvertibilni izvoz pa se je povečal za 7 odstotkov.

Industrijske organizacije združenega dela so lani izvozile za milijonov ameriških dolarjev blaga. Izvoz se je v primerjavi z leto prej povečal za 17 odstotkov. Letni plan izvoza so industrijske organizacije izpolnile s 94 odstotki. Na konvertibilno področje so izvozile za 27 milijonov ameriških dolarjev, kar je za leto prej več v primerjavi z letom prej. Izpolnjevanje plana na konvertibilno področje so podjetja izpolnila z 90 odstotki, od skupne vrednosti izvoza pa znaša vrednost izvoza na konvertibilno tržišče 67 odstotkov.

Po strukturi izvoza so največje izvoze kovinska in lesna industrija, elektro industrija in tekstilna. Lani so industrijske organizacije izvozile več kot 22 milijonov dolarjev blaga, od tega za več kot 20 milijonov dolarjev reprodromateriala in za 740.000 ameriških dolarjev opreme. Vrednost uvoza se je v primerjavi z letom prej zmanjšala za 10 odstotkov. S konvertibilnega področja so uvozili za 19 milijonov ameriških dolarjev, za 17 odstotkov manj kot leto prej. Letni plan so podjetja izpolnila s 75 odstotki. Pokrivanje uvoza z izvozom je precej ugodno, predvsem zaradi večjih deviznih prihodkov od dejavnosti.

Lani je radovljiško občino obiskalo 275.000 gostov, kar je za 10 odstotkov manj kot leto prej. V strukturi predstavljajo domači gostje največji delež gostje iz Slovenije s 45 odstotki, Hrvaške s 25 odstotki, Srbije z 19 odstotki. Največji delež med tujimi gosti predstavljajo gostje iz Nemčije, Nizozemske in Velike Britanije. Vsi gostje so ustvarili milijon nočitev, kar je za 3 odstotke več kot leto prej. Gostje so ustvarili za 13 odstotkov več nočitev v primerjavi z letom, domači gostje pa za 4 odstotke manj nočitev kot leto prej.

Vsi hoteli so imeli 56-odstotno zasedenost, najslabše pa hotel Sport na Pokljuki, najboljše pa hotel Svoboda na Blečju.

Izvoz močno odvisen od oskrbe

V tržiškem Peku bodo letos izdelali nekaj več kot 3,5 milijona parov obutve – Kar 40 odstotkov celotne proizvodnje bodo poslali na konvertibilni trg – Zahtevni cilji odvisni predvsem od redne oskrbe s kvalitetnimi surovinami in reprodukcijskimi materiali

Tržič – V letošnjem gospodarskem načrtu tovarne obutve Peko sta posebej izpostavljena dva zahtevna cilja: občutno povečanje izvoza na konvertibilni trg ter sklenitev trajnejšega dogovora z vsemi pomembnejšimi domačimi dobavitelji surovin in reprodukcijskih materialov.

Do boljše oskrbe bodo namreč tržiški čevljarji prišli le, če jim bo uspelo povečati izvoz na zahod.

kamor nameravajo poslati kar 40 odstotkov celotne letošnje proizvodnje. Možnosti za uresničitev smelega načrta obstajajo. Za prvo polletje ima kolektiv Peka naročila že utrjena. Bojijo se le, da jih zaradi težav z oskrbo, ki so bile lani vsekori prisotne in zaradi katerih so morali sprejemati materiale v dodelavo, s tem pa so krčili vrednost izvoza na zahod, ne bodo mogli pravočasno izpolniti.

Letos bodo v Peku izdelali predvidoma 3.535.000 parovo obutve, torej za 2,3 odstotka več kot lani. Plan bodo dosegli z nekaj na novo zaposlenimi delavci in z 2-odstotno višjo stopnjo produktivnosti dela. Ob rednejši oskrbi s kvalitetnimi materiali in dogovoru z Afisom za večje serije posameznih vrst obutve bodo izvozne cilje lahko osvojili. Izkoristili bodo tudi novo neposredno prodajno pot v Zružene države Amerike, kamor prve pošiljke že odhajajo. Seveda pa je ob sedanjih pogojih izvoza doseganje primerne dohod-

ka še vedno dvomljivo. Kljub temu se Peka porabi vse moči, da bi ustvarjenih deviznih prihodkov oskrba njihove proizvodnje s tujimi ali domačimi reprodukcijskimi materiali. Zaradi povečanega izvoza bodo letos v Peku manj obutve na vzhodnem Manjkajoče pare bodo v slovalnicah zapolnili v kooperantov. Le tako bodo uresničili 2-odstotno sega prodaje na trgu.

Ob zahtevnih naloga ju varčevanja pri prometu in znižanja vseh vrst stroškov katerih bodo izpad dohodka zaradi zahod, bodo letos v Peku posebno pozornost namenili nju in usposabljanju investicijski dejavnosti polletju bo padla odobnja in dinamik gradnje tozda Obutev v industriji Mlaki, उपredno s tem gali še v posodobitev me.

Nova Merkurjeva trgovina

Radovljica – Delovna organizacija Merkur iz Kranja je minuli teden odprla na Linhartovem trgu v Radovljici novo, specializirano trgovino.

Ze ob otvoritvi se je zbralo veliko ljudi, še posebej takih, ki so pričakovali, da bodo lahko v novi trgovini kupili tiste izdelke, ki jih je težko dobiti. In niso se ušeli, kajti nova Merkurjeva trgovina v Radovljici vsaj v začetku ponuja pestro izbiro akustičnih aparatov, plošč, kaset, radijskih sprejemnikov in televizijskih sprejemnikov, tudi barvnih. Še posebej je bilo veliko povpraševanja po barvnih televizorjih, ki jih že nekaj časa ni mogoče dobiti na našem tržišču. Kupci so stali v vrsti

in marsikateri se je domov, čeprav je barmem hudo poskočila cena. Nove trgovine bodo, ki radi poslušajo Upamo, da je bodo ki bi radi kupili televizorje, tranzistorne magnetofone. Če jih kurju le lahko nabavi novi trgovini zanesljivi Merkurjeva nova gatitev trgovske občini. Sodobno je glačna in sodi na ga Radovljčani radi dili tako, da bi bili manjših trgovin in

SKUPNOST ZA ZAPOSLVANJE KRANJ

Sestav razpisa po ravni strokovne izobrazbe je domala nespremenjen – 86,5 odstotka vseh štipendij je odmerjenih za srednje usmerjeno izobraževanje, za slab odstotek je padlo število za višje šole in za dober odstotek porastlo za visoke šole.

Podčrtati moramo, da bodo učenci neproizvodnih področij ob pregledovanju razpisa ostali bolj praznih rok. Zanje je vsega okrog 130 štipendij ali le sedem odstotkov. Tolikokrat zapisano razmerje 70:30 v korist proizvodnih poklicev pri šolski mreži je v kadrovskih štipendijah še bistveno priostreno (93:7).

DODATEK ZA POKLICNE PRIMANJKLJAJE JE ZAŽIVEL

Višino kadrovske štipendije določa dvoje meril: imamo posebno lestvico za učence in za študente, ki je stopničasto razdeljena po šolskem uspehu. Vendar pa je samoupravni sporazum uveljavil poleg tega še poseben dodatek. Ta gre v žep štipendistom, ki so se odločili za izobraževanje v tistih programih ali poklicih, kjer so kadrovske primanjkljaji najbolj občutni. Cilj dodatka je torej jasen: z njim želi združeno delo pritegniti več kandidatov za izobraževanje v deficitarni področja in jih hkrati gmotno nagraditi.

Seznami so bili v lanskem letu usklajeni in potrjeni na skupščinah občinskih skupnosti za zaposlovanje. V vseh gorenjskih občinah so se ogreli za t. i. tretjo značko, po kateri vsak štipenditor v okviru seznama samostojno določa višino dodatka. Opredeležena je le zgornja meja 200 točk. Rezultati pričajo, da se je dodatek na splošno dobro uveljavil. Gorenjski štipenditorji so ga razdelili 996 štipendistom, kar pomeni, da zajema slabo tretjino vseh kadrovskih štipendistov. Zanimivo je, da se je večina odločila za zgornjo mejo in je svojim štipendistom izplačala mesečno 926 din dodatka. Vendar pa se je hkrati dogajalo, da ga vse OZD niso priznale.

Franc Belčič

OCENA RAZPISA KADROVSKIH ŠTIPENDIJ

Razpis kadrovskih štipendij za novo šolsko leto 1982–83 smo pričakovali z nelagodnostjo. Domnevali smo, da bodo (trenutne) stiske in zagate z zaposlovanjem krepko oklestile tudi kadrovske štipendije. Na srečo smo se precej ušeli.

Tako imamo na Gorenjskem v primerjavi z lanskim letom le za odstotek krajši razpis. V vseh petih občinah se je namreč nabralo 2188 štipendij, ki so bile že objavljene v Delu. Vendar število še ni dokončno; po roku še dotekajo posamezne dopolnitve in popravki. Pomeni, da bo nekaj že objavljenih štipendij črtanih, še več pa bo dodatkov. Vsa dopolnila bomo skupaj za Gorenjsko objavili v Glasu. Zato bo v vsoti verjetno letošnji razpis enak lanskoletnemu, kar je razveselivo oziroma boljše od pričakovanja.

Skozi pekel Dachaua

Kranj - Malce preveč neopazno se v tistih vnetih pripravah na slovenski kulturni praznik 5. februarja minil večer, ko je Stane Sinkovec, nekdanji skoječev in taboriščnik zločinca Dachaua Kranjčanom predstavil prvo slovensko knjigo pričevanj o življenju in umiranju, o grozodejstvih, ki so jih nacisti in fašisti počenjali z vsemi narodi, ki niso bili »čisti«, arijski.

Zamisli, da bi taboriščniki o vsem, kar so doživeli in preživeli, napisali kakšno knjigo pričevanj, se je poročila že takoj ob osvoboditvi. Pisatelj Judvik Mrzel je že v Dachauu pozival vse tovaršice, naj zapišejo svoje spomine, naj zberejo in ohranijo kotor koli morejo fotografij, skic, risb, dokumentov. Žal pa se je po vojni veliko tega porazgubilo. Tudi pisarje o tem taborišču je s pisateljevo mrtjo povsem zastalo. Znova so začeli zbirati materiale v šestdesetih letih in sicer pri Republiškem odboru ZZZB NOV Slovenije. 1975. je bil imenovan uredniški odbor in od tedaj je zbornik nastajal pospešeno.

Kranjčan Stane Sinkovec je napisal monografijo o koncentracijskem taborišču Dachau, kar predstavlja posebej del knjige, drugi del so spomini posameznikov, tretjega pa predstavljajo dokumenti in fotografije ohranjene risbe.

Menda prav nobeno delo o nacističnih taboriščih doslej ni tako natančno prikazalo samega ustroja

taborišča kot prav Sinkovecva monografija Dachaua. Pisec je dokumentacijo o ustroju in organizaciji dela taborišča poiskal v samem dachauskem muzeju in nam v knjigi podrobno opisal »poslovanje« taborišča od njegove ustanovitve 22. marca 1933 do prvih dni maja, ko so taborišče osvobodili zahodni zavezniki. Morda nam bo šele ob tem delu postalo jasno, kakšen strahoten načrt, uničiti vse, kar ni arijsko, so imeli Nemci. Koliko žrtev je vzel Dachau, točno ni mogoče izračunati. Vendar se domneva, da je šlo skozenj več kot 250.000 oseb skoraj 40 različnih narodnosti. Blizu 150.000 jih je tu ostalo za vedno.

Veliko smo že slišali o različnih poskusih, ki so jih delali nacistični zdravniki na zapornikih. Stane Sinkovec nam jih živo opisuje v dachauski monografiji. Tudi sam jih je doživel in preživel. Na njem so poskušali okužbe z malarijo. Preleteljivi so tudi opisi letalskih poskusov, kako vplivajo nizek in visok tlak na človeško telo, podhladitev, pitje morske vode, pričevanja o poskusih z izkristalizacijo krvi, o kirurških posegih, poskusih s TBC, s flegmoni in drugo.

Zanimivi so tudi izračuni, koliko jih sme na dan stati taboriščnik, kako dolgo sme živeti kljub najslabšim življenjskim razmeram in delu. Devet mesecev je bil maksimum... Koliko jih sme stati njihova smrt... K uničenju je pripomogel še sam kraj saj je bilo taborišče sredi močvirij, ki so s svojo nezdravo klimo tudi po svoje uničevala taboriščnike.

Posebno prepričljive so v zborniku fotografije in skice, ki so se ohranile. Pa seveda pripovedi preživelih: Staneta Sinkovca, Jožeta Hameršaka, Jožeta Kranjca, Ladislava Krmeča, Ferda Bevca, Staneta Tušarja, Frana Albrehta, Justina Ažmana, Folteja Hartmanna, Franca Medja in številnih drugih. Vsak človek je preživel tu svojo zgodbo, svojevrstno tragedijo, vsak je bil svoj boj za obstanek in preživetje po svoje. Vse zgodbe pa združujejo isto sporočilo: da bi se nikoli več ne ponovilo...

D. Dolenc

Kultura v delovni organizaciji

Radovljica - V okviru programa kulturne akcije je bilo lani v radovljski občini 43 gledaliških predstav, glasbenih in pevskih koncertov, 3 osnovno-glasbene prireditve, sedem likovnih razstav in ena kulturno-zabavna prireditev za delavce iz drugih republik. Prireditve so bile v vseh skupnostih občine, največ jih je bilo v Radovljici in Ribnici. Skupaj jih je obiskalo 15.900 gledalcev in poslušalcev ali povprečno 256 na prireditev. Opazili pa so najhujši padec v primerjavi s prejšnjimi leti, zato je nujno, da kulturni materiji v vseh organizacijah združimo delo in skupnostih spodbujamo k večjemu obisku.

Za letošnje leto občinski svet preko sindikatov in kulturna skupnost okvirno predvidevata, da bodo kulturno akcijo lahko vključili 31 gledaliških predstav, 13 glasbenih in pevskih koncertov, dve folklorni prireditvi, 9 fotografiskih in likovnih razstav in eno kulturno-zabavno prireditev za delavce iz drugih republik. Predvidoma bodo torej organizirali 56 kulturnih predstav. Od skupaj 31 gledaliških predstav jih bodo 10 izvedla poklic-

na in amaterska gledališča. Od 13 glasbenih in pevskih koncertov bodo poskušali organizirati nastop vsaj dveh večjih pevskih zborov. Izvajalci ostalih koncertov bodo domači pevski zbori in harmonikarji.

V program razstav so vključene poleg likovnih tudi fotografske. S foto-kino klubom Radovljica so se dogovorili za fotografsko razstavo z delovno tematiko. Razstave bodo pripravili v delovnih organizacijah in skupnostih. Kulturna skupnost bo za program prispevala 350.000 dinarjev in občinski sindikalni svet Radovljica 80.000 dinarjev. Prispevki delovnih organizacij, podpisnic družbenega odgovora, bi letos znašali na 100 zaposlenih po 10 dinarjev na zaposlenega, na 200 zaposlenih po 8 dinarjev in nad 200 zaposlenih 7 dinarjev na zaposlenega.

Tako bo tudi letos v radovljski občini potekala kulturna akcija v organizaciji kulturne skupnosti in občinskega sindikalnega sveta. Po sedanjih izkušnjah jim tako kar uspeva približati kulturo delovnemu človeku in občanu, tudi zato, ker se na akcijo temeljito pripravijo.

D. Kufraht

BRANKO AHČIN

»Videli smo Prešernovo posteljo, pisarno, v kateri je pisal, knjige, ki jih je napisal. V tej hiši je živel, zato se danes imenuje po njem. O Prešernu nas učijo v šoli, Poezije sem že že videl, najbolje pa poznam njegovo pesem o Urški, tisto, ki je napisana na cigaretni škatlici.«

Prvič v Prešernovi hiši

8. februar, slovenski kulturni praznik, je za šolarje letos padel v čas zimskih počitnic. Tako so šole kulturni dan, posvečen spominu na Franceta Prešerna, prestavile v minuli teden. Ponekod so pripravili proslave, drugod so se odločili za obisk kulturnih ustanov. Večina kranjskih šol za obisk Prešernove hiše. Šolarji so tako minuli teden polnili razstaviščne prostore Prešernove hiše. Prišli so z osnovnih šol Simon Jenko, France Prešeren, Stane Zagar pa iz Senčurja in Trboja, celo najmlajši iz vrtca ob Vodovodnem stolpu. Če so najmlajši spraševali, zakaj neki je Prešeren pisal pesmi, so starejši prepoznali Prešernove nagrajence, ki jih te dni predstavljajo dokumentarna razstava.

Minuli petek smo se pridružili šolarjem iz Senčurja in vsi vprek so nam zatrjevali, da so prvič v Prešernovi hiši, da so mimo že šli, toda »videli« je niso. Le eden se je skorajda boječe oglašil, da je tu že bil, da je prišel s starši gledat razstavo.

Kakšne vtise so odnesli, so nam povedali:

ROMAN ŠKOVIC

»Ogledali smo si razstavo o Prešernovih nagrajencih, o najboljših pisateljih in slikarjih, ki so dobili nagrado za ustvarjalnost. Videli smo tudi Prešernovo pisarno in knjige. Prvič sem bil v tej hiši, mimo sem že hodil, toda noter nisem šel. Morda bom zdaj še kdaj prišel.«

ALENKA KOZELJ

»Bila sem že v Vrbi, kjer je bil Prešeren doma, pa v Prešernovem gaju, kjer je pokopan, tu pa sem prvič. Videla sem Prešernova dela, rokopise; zares doktorsko pisavo je imel. Povedali so nam, da so v Prešernovi hiši vedno razstave, ne le zdaj, ko je praznik. Če bom šla mimo, bom pogledala noter.«

M. Volčjak

63 Prešernovih nagrajencev

V Prešernovi hiši je te dni na ogled dokumentarna razstava PREŠERNOVI NAGRAJENCI 1950-1956, ki jo je v Gorenjskem muzeju že drugič zapored pripravila Beba Jencič. Razstava je posvečena praznovanju slovenskega kulturnega praznika in je lani ponudila pregled Prešernovih nagrajencev prvih povojnih let, letos pa pregled dobitnikov najvišjega slovenskega priznanja na področju kulture v obdobju od leta 1950 do vključno 1956. V teh letih je Prešernove nagrade prejelo 63 kulturnih delavcev, med njimi v letu 1950 najdemo dr. Franceta Kidriča, literarnega zgodovinarja, prvega znanstvenega raziskovalca Prešernovega življenja in dela, ter kiparja Ivana Zajca, avtorja Prešernovega spomenika v Ljubljani.

Vsekakor je zanimiv že sam seznam Prešernovih nagrajencev, saj so desetletja, ki so odtlej minila, ob nekaterih imenih Prešernovo nagrado le še bolj utemeljila, ob nekaterih pa je morda celo zbledela.

Leta 1950 so Prešernovo nagrado prejeli: dr. France Kidrič, Prežihov Voranc, Lucijan M. Škerjanc, Gabrijel Stupica, dr. France Ramovž, J. Solar, R. Kolarič, A. Bajec, M. Rupel, M. Smalc, Anton Sovre, Boris Ziherl, Ivan Zajec, Boris Kalin, Mira Puc, Gojmir Anton Kos, Tine Kos, Božo Pengov, Zlata Gjunjenac, Mihaela Šarič, Marija Vera, Pavle Kovič, Jože Tiran in Stanislav Polik. Leta 1951: Franc Saleški Finžgar, Mile Klopčič, dr. France Koblar, Julij Betetto, Mirko Polič, Demetrij Žebre, Friderik Lupša, Marija Vera, Pia - Pino Mlakar in France Pavlovec. Leta 1952: Juš Kozak, Fran Tratnik, Zbor in orkester Slovenske filharmonije, Matej Bor, Jože Plečnik, Zlatko Denisa, Stanko Tič in Vlado Rijavec. Leta 1953: dr. Rajko Nahtigal, Maksim Gaspari, Osip Sest, Nada Vidmar, Samo Hubad, Hinko Leskovešek, Lojze Potokar, Franc Žižek, Uroš Krek in Metod Badjura. Leta 1954: France Bevk, Anton Lajovic in dr. Jakob Kelemina. Leta 1955: Ivan Potrč, Mira Danilova, France Mihelič in dr. Milko Kos. Leta 1956: Ferdo Kozak, Anton Sovre in Vilma Bukovec.

Skopa označba, da ima razstava dokumentarni pomen, ne pove dovolj. Vedeti moramo namreč, da celovitega pregleda Prešernovih nagrajencev petindevetdesetih let, kolikor časa najvišja odlikovanja za kulturno delo podeljujejo, ni. Raztreseno in razdrobljeno je na raznih krajih, posebej prvi dve desetletji sta bili doslej »pozabljeni«. Veliko dela je imela Beba Jencič, veliko brskanja po orumenelih papirjih in starih časnikih je za njo. Delo, ki ga je opravila, je dragoceno, saj imamo zdaj pregled do leta 1956, naprej pa, kot pravi sama, bo šlo lažje, saj so podatki bolj sveži.

Ob obeh dosedanjih razstavah je zaradi pomanjkanja denarja izšel le priložnostni list s seznamom nagrajencev, zbrano gradivo o utemeljitvah nagrad oziroma o nagrajenih delih pa hrani Gorenjski muzej. Samo po sebi kliče po katalogu, ki bi slovenski javnosti podal pregled ustvarjalnega dela na področju kulture, odlikovane s Prešernovo nagrado.

M. Volčjak

»Snaha« na naklanskem odru - Člani kulturnoumetniškega društva Dobrava iz Naklega pri Kranju so se v petek, 17. februarja, domačemu občinstvu predstavili z igro D. H. Lawrencea »Snaha«. Nastopili so: Bojan in Romana Bajželj, Alenka Sajovic, Irena Komovec, Stojan Stupar in Rado Azman. Scena in kostumi so delo Saša Kumpa, igro je režiral Miha Stefe. Naklanci bodo s predstavo gostovali po okoliških krajih. - J. Kuhar

Drugo srečanje slovenskih pesnikov

Kranj - V četrtek, 25. februarja, popoldne in v petek, 26. februarja, ves dan, bo v Kranju potekalo drugo srečanje slovenskih pesnikov, ki ga prireja Osrednja knjižnica. O srečanju smo v petkovi številki Glasa že obširneje pisali, zato naj vas opozorimo le na spored.

Prisotnost pesnikov iz vse Slovenije so izkoristile nekatere kranjske šole in jih povabile v goste. Tako bodo v četrtek, 25. februarja, s pričetkom ob 17. uri pripravili: na kranjski Gimnaziji srečanje z Nikom Grafenaurjem, na Srednji tekstilni in obutveni šoli z Ervinom Fritzem, v Osnovni šoli Simon Jenko z Jožetom Šmitom, v Osnovni šoli Lucijan Seljak s Tonetom Pavčkom, v Osnovni šoli France Prešeren s Francetom Forstneričem ter v kranjski Pionirski knjižnici s Sašo Vegri in z Borisom A. Novakom.

V četrtek zvečer ob 19.30 pa bo v Prešernovem gledališču literarni večer slovenskih pesnikov, na katerem bodo sami brali svoje pesmi.

Pesniški simpozij na temo »Odgovornost poezije?« se bo začel v petek, 26. februarja, ob 9. uri v kladinici Prešernovega gledališča.

Željčkove grafike srca

Škofja Loka - Nedavno je v škofjeloški garnizon prišel na odpuščenje vojaškega roka Željko Ščekić, mladenič iz Ivangrada v Črni gori. Njegova zavzetost za likovno izražanje ne sme neopazno mimo, piše Milan Pilipović.

Željko Ščekić je član likovnega kluba »Dušan Bošković« in doslej je imel že več uspeših samostojnih razstav. Leta 1980 je na razpisu »Pivo Karmatičević« prejel prvo nagrado za grafiko.

»Grafika je moja definitivna opredelitev v svetu slikarstva,« pravi Željko. Njegova glavna preokupacija je človek, teme iz življenja, iskre vsakodnevnja, ki s svojim plamenom in žarom razblinjajo ali vsaj poskušajo razbliniti neke ustaljene okvire in oblike izražanja.

Pred vsako sliko tega dvajsetletnika se kaže ustavititi in malce globlje razmisliti o vsem, iz vsake slike, vsakega delčka, pa čeprav je to najobičajnejša točka, sevata trdna vera in prepričanje o nepremagljivosti in moči življenja. Istočasno njegove stvaritve odsevajo časovna obdobja, ki vsako zase nosi nekaj značilnega, nekaj svojega.

Mladi navdušili občinstvo v Adergasu - Člani kulturnoumetniškega društva Borec Velesovo so se v soboto, 13. februarja, v dvorani v Adergasu predstavili že z drugo premiero v letošnji sezoni. Uprizorili so dramatisirani roman Ivana Cankarja »Hiša Marije Pomočnice«. V nedeljo, 14. februarja, pa so ponovili satirično komedijo Jana Variotq »Vzorni supruge«. Z obema uprizoritvama so usvojili domače občinstvo in dokazali, da so bili kos zahtevni nalogi. Gledalci so jih nagradili z dolgim aplavzom. Obe predstavi je režiral domačin Silvo Sirc. Z njima bodo gostovali po bližnjih krajih. Tako so se minulo soboto predstavili v Cerkljah s »Hišo Marije Pomočnice«. Na sliki: prizor komedije »Vzorni supruge« - J. Kuhar

BOGDAN
ŽONTAR

Ko študent na rajžo gre

9

Pravijo, da se ni varno ozirati za lepimi Arabkami, saj to rado razjezi dekletove starše ali pa sorodnike in znanca njenega izbranca. Iz take godlje te lahko rešijo le hitre noge in zvrhana mera sreče. Vseeno pa se da pritegniti njihovo pozornost na zelo enostaven način. To sem ugotovil, ko se mi je raztrgal nahrbtnik, kolega pa sta odšla iskat menjalnico. Ni mi preostalo drugega, kot da se usedem na tla, se obložim z njuni nahrbtnikoma, razložim vso kramo iz mojega okrog sebe in se vržem na šivanje. Takoj se je zbralo okrog mene za cel bataljon cvilečih otrok. Moški so me gledali nekako zviška, morda z drobcem zaničevanja v očeh, za ženske pa je bilo to nekaj posebnega vrednega pozornosti, kajti v družbi kjer ima ženska izazito podrejeno vlogo se ne zgodi ravno vsak dan, da bi videle moškega s šivanko v roki, še najmanj pa sredi ulice. Vse se ozirajo, nasmihaajo. Skorajim se in vrnem smehlaj, pomežiknem. To jih spravi v krohot. Bežno zardijo, se dregajo s komolci, ozirajo in brezmejno reže. Ko jih vabim naj pridejo pomagat ter jim ponujam pomoč pri šivanju, jih to spravi v še hujši smeh in tako vse dokler ni bil nahrbtnik zakrpan. Kar zabavno. Edino otroci so preradi stegovali roke po mojih stvareh zaradi česar sem se moral sprizniti z neprestanim odganjanjem najprezrednejših, ali pa bi me pošteno olajšali.

Prehod meje med Marokom in Alžirijo je dolgotrajna in zapletena stvar celo, če imaš svoje prevozno sredstvo, brez njega pa skoraj nemogoča, saj te Alžirci spuste v državo samo, če si v avtomobilu ali na motorju in ustrezaš vsem drugim, kdo bi vedel kakšnim zahtevam carinikov, ki se imajo za male bogove, nasploh pa je v tem obmejnem delu Alžirije vsak, kdor nosi uniformo velik gospod. Vzrok oteževanja prehoda meje je v ozemeljskem sporu med Marokom, Alžirijo in Mavretanijo zaradi bivše Španske Sahare, ki sta si jo po odhodu Špancev razdelila med seboj Maroko in Mavretanijo, Alžirija pa je pomagala pri ustanovitvi gibanja Polisario, ki se bori za ustanovitev svobodne in neodvisne države na ozemlju nekdanje kolonije, ali kot trdijo Maročani, za priključitev dela ozemlja k Alžiriji, kar bi ji omogočilo prost dostop do Atlantika in tako močno poenostavilo izvoz nafte, načrtane v puščavskem osrednjem in južnem delu države.

Z zmahanim avtobusom, ki ustavlja, kjer kdo z glasnim krikom javi, da želi pot nadaljevati peš, smo se zgodaj zjutraj pripeljali do meje. Prometa ni bilo veliko, največ — kakih pet avtomobilov je čakalo pred alžirsko carinarnico na vstop v državo. Maročani ne delajo nikakršnih težav. Samo obrazec za izstop smo izpolnili in že smo hiteli proti nasprotni carinarnici, tu pa je carinik po nekajminutnem ogledovanju potnih listov in ostalih papirjev, odločil le te na stran in nam malo kasneje obesil za vrat policajca. Kdo bi jih razumel? Na maroški strani pelje do meje avtobus, na drugi strani pa stoji alžirski avtobus in čakajo na kdo ve koga. Nas niso pustili tja. Policaj nas je pospremil do velikega kamna; ki označuje mejo in zrdo gledal za nami. Ni nam preostalo drugega, kot vzeti resno nasvet maroškega carinika in počakati na nekoga, ki bi nas bil pripravljen prepeljati mimo carinikov, a kaj, ko so bili vsi avtomobili polni, da je pripeljal kak nov pa je bilo treba čakati več kot uro. Na prehod sta na nasprotni strani ceste čakali dve sorodni duši, Američanka in Angležinja, ki sta že dobili prostor v maroškem avtomobilu — včasih bi bilo lepše tati ženska. Tudi mi smo bili, po nekaj urah čakanja, ko se je na meji pojavil nemški parček v prostornem kombiju, prav tako nasmejani kot onidve. Potoki znoja, ki nas je obilaval v razbeljeni škatlji, nam niso prav ni krnili veselja, vse dokler ni alžirski carinik razložil našima dobrotnikom, da so njune vize za prejšnji in ne današnji dan. Škoda! Zopet smo bili v Maroku in dekleti tudi. Našopirjenec v povaljani uniformi se je trkal po svoji blesavi butici, ko jima je razlagal, da on že ne bo nasledel takemu štosu in naj se kar hitro vrmeta tja, od koder sta prišli.

Na konzulatu so bili razpisni z nasveti primernimi za študentski žep: »Lahko greste z letalom iz Casablanca ali nazaj v Evropo in od tam z ladjo!« Vsi načrti so se nam sesuli, a kaj moremo, bomo pač šli nazaj v Evropo in si privoščili nekajtedensko nama-

Student naredi za pivo vse, tudi tri nahrbtnike nese

kanje nekje ob španski obali. Za to pa je potreben prevoz in denar. Tistega dne avtobusa do morja ni bilo več in čakala nas je čudovita prihodnost: en dan izgubljen za menjavo in en za prevoz do morja. Da bi jo vrag. Oklenili smo se še tiste zadnje bilke. Morda pa nas vseeno kdo zapelje čez mejo.

Pot iz mesta je dolga, kilometri se vlečejo, palci proseče dvigujejo, nahrbtniki nas tiščijo k tlom, ko se nenadoma ustavi poleg nas bel karavan. Flamca sta, prima fanta. Njuno kramo smo zmetali za mrežo pod stropom, naše nahrbtnike pod peno na tleh in polegili drug preko drugega. Lepo je ležati v drveči pločevinasti škatlji in klepetati z nekom, ki ga poznaš komaj nekaj minut, a se razumeta kot dolgoletna prijatelja. Kako smo si podobni. Če sedaj ne uspemo ne bo mo nikoli!

Maroški carinik nas že pozna. Nasmehne se:

»Srečno fantje!«

V alžirski carinarnici smo sami. Zatakne se pri zadnjem — Billovem potnem listu. Ob prvem poskusu mu je namreč carinik že začel pisati vanj, sedaj pa sitnari zaradi tega. Flamec porabi skoraj celo uro, da ga prepriča, nato pa od okenca do okenca: prijava avtomobila, prijava denarja, obvezna menjava. Ko že hočemo oditi, nas usmerijo v sosednjo stavbo zaradi dokumentov o zavarovanju avtomobila. Po dobri uri čakanja se človek le primaje, menda z malico in kaj pravi vrag:

»Zelena karta je resda mednarodni dokument, a tu ne velja. Če hočete v Alžirijo, rabite poseben, alžirski dokument!«

Vdamo se v usodo, kaj pa hočemo drugega. Medtem prepíše možakar podatke z zelene karte na poseben papir, za kar je treba plačati devdeset alžirskih dinarjev (devdeset starih tisočakov). Končno uniformiranec dvigne zapornico.

»Juhu! Uspelo nam je.«

Po stranskih cestah, ki se vijejo med hribi in naj bi nas ena od njih pripeljala do morja, hitimo proč od meje. Pipa opojnosti, ki med belimi oblaki dima potuje iz ust v usta nas pomiri. Veselja nam ne more skaliti niti luknjasta cesta, zaradi katere nas kot žogice meče od stene v steno, niti neprijazni strmi hribi ali prepadi pod cesto. Ob samotni hiši smo utrjeni od napornega dne popadali na tla kot pokošeni. Ni ga lepšega počitka od spanja pod vedrim nebom, pa čeprav te zjutraj prebudi trd udarec kamenja, ki prifrči izza grmovja na strmem pobočju nad nami.

»Prokleta mularija!«

Glasna psovka je dovolj, da se otroci razgube in zopet imamo mir, da se tej deželi čudimo in jo preklinjamo. Možakar iz bližnje hiše nam je postavil na glavo vse prve vtise. Prinesel nam je kavo in velik kos pecjva, ko smo vse to s skupnimi moči spravili vase, pa še veliko melono za povrhu. Bil je kar malo užajen, ko smo se mu hoteli nekako oddolžiti — arabska gostoljubnost skoraj ne pozna meja.

B. TRAVEN:

3 OBLAST

V desnici drži palico iz slonovine s srebrnim gumbom, znamenjem svoje službe, in zdaj sedi poln dostojanstva na stolu, z obrazom obrnjenim proti vsem moškim, ki stojijo pred njim.

Tako sedi tam resnoben in dostojanstven, kakor da že začena opravljati svoje prvo svečano službeno opravilo.

Sale in smeh mož okoli njega umolkne samo za kratek hip. Videti je, kakor da so vsi pripravljeni pobožno poslušati prve važne besede svojega poglavarja.

Tedaj pa pristopijo trije moški, poslanci plemena, ki bi moralo prihodnje leto voliti poglavarja.

Tisti trije moški nosijo glinast lonec, ki so mu ob straneh navrtane številne luknjice, da skozi njih uhaja zrak. Loncec je poln živega oglja, ki zaradi tistih luknjic lepo žari.

Moški razložijo v rimanem nagovoru in na indijanskem jeziku, kakšne je pomen tega, kar bo zdaj počel.

Ko je nehal govoriti, je postavil lonec z žerjavico pod odprtino na stolu, kjer sedi novi poglavar z nago zadnjico.

Človek je v svojem govoru povedal, da ogenj pod poglavarjem, ki tako dostojanstveno sedi na svojem službenem stolu, ta ogenj naj ga spominja, da ne sedi na tem stolu zato, da bi na njem počival, temveč da bi deloval za svoje ljudstvo, da naj bo delaven, tudi če sedi na službenem stolu; naj tudi ne pozabi, kdo mu je položil ogenj pod stol. Položilo ga je

pleme, ki bo prihodnje leto volilo poglavarja, in sicer zato, da bi ga že danes opomnilo, naj ne postane lepilec, da bi se prilepil k stolu, temveč mora oddati svoj položaj, brž ko se mu bo iztekel čas, da bi se tako izognili dolgoletnemu vladanju in diktaturi, ki samo škoduje narodovemu napredku. Če pa bi se kljub temu hotel vgnezditi na tem stolu, tedaj mu bodo potaknili pod stol dovolj velik in dovolj močan ogenj, da ne bo ostalo nič ne od njega ne od stola.

Takoj ko so položili lonec z žarečim ognjem pod stol, so se začele recitacije rimanih rekov: recitira moški iz plemena, katerega poglavar se zdaj umika, moški iz plemena, ki bo prihodnje leto volilo jefea in moški iz plemena, ki je zdaj ustoličilo casiquea.

Tako dolgo, dokler govori niso končani, se novi poglavar ne sme dvigniti s stola.

Od njegove priljubljenosti ali neprijateljnosti pri sorojakih je odvisno, ali bodo moški, ki recitirajo, počasi in premišljeno izgovarjali svoje reke ali pa s takšno naglico, ki je komaj še dopustna, da ne bi čisto odkrito pokazali, kako mislijo. Če se zdi tistemu, ki govori zadnji, da sta onadva pred njim prehitro izgovarjala svoje reke, lahko pošteno popravi prizadeto škodo tako, da svoj govor pripoveduje dvakrat bolj počasi.

Kakorkoli že čuti poglavar, ne sme ne z besedico ne z izrazom na obrazu pokazati in izdati, kako ga ogenj peče.

Vse prej kakor to. Ko so odrecitali vse reke, ne sme takoj planiti s stola, srečen, da je ušel vročini, temveč za dolg trenutek še obsedi, da bi tako poudaril, kako ne misli zbežati pred tegobami, ki mu jih bo morda prine-

sel njegov položaj. Pogosto se celo oglašajo duhovitimi domisljicami. Tako se moški okoli njega še bolj zabavajo, medtem ko željno čakajo, ali se bo izdal s kakšnim znamenjem, kako neprijetno se počuti, in bi se lahko ponorčevali iz njega. A čim bolj so njegove šale zabavne in čim dalj sedi na stolu, tem bolj raste med ljudmi njegov ugled in zaupanje vanj.

S svojimi šalami skuša odvrniti posmeh na druge moške. Tako na primer pravi enemu od njih:

»Kakšen slabič pa si, saj nimaš pljuč, kako boš nacedil svoji ženi dobro juho, ko pa si prešibak, da bi pošteno razpihal ogenj pod menoj, da bi se že malo segrel skozi to luknjico. Hej ti, Elizzeo, pridi sein in odstrgaj tisti led, ki se mi je nabral na zadnjici.«

Oglje je zdaj samo še telo.

Poglavar se počasi dvigne. In led, o katerem je govoril, in čisto nedolžna stvar. Na koži so se mu napravili mehurji, koža je bila na več mestih precej ožgana in je kar močno dišalo po opeklinah.

Prišel je njegov prijatelj, mu natrl zadnjico z oljem in položil čeznjo obvezo z zmečkanimi listi, medtem ko mu je nekdo drug ponujal velik kozarec tequile. Več tednov novi poglavar ni mogel pozabiti, kaj je imel pod stolom. To mu v prvih mesecih njegovega poslovanja precej pomaga, da se ravna tako, kakor je njegovo ljudstvo pričakovalo od njega, ko ga je volilo.

Skoraj zmeraj ostane dovolj brazgotin na tistem odročnem delu telesa in mož lahko še v svoji globoki starosti neizpodbitno dokaže ne samo, da ga je nekoč doletela čast in je postal poglavar svojega naroda, temveč tudi

23 SMILJAN ROZMAN

TA GLAVNA URŠA

Radova kamera je brnela kot osa.

Jaka je stopil pod zmaja in se zagodil med njegove rogovce, se je prečke in čakal, da Dušan konča. Po zadnjih zvokih »Jugoslavija« legla na vrh Črne gmajne tišina. Vsi pogledi so bili uprti v Jaka, pod zmajem. Jaka je dvignil roko in zavpil: »Pozdravljeni!« Dvignil je zmaja in se zaletel čez vrh, skočil v praznino pobočja in v zraku.

Vrh Črne gmajne je odmeval v vzklikih, žvižganju, rjovenju in zvokih harmonike, ki hrupa ni mogla preglasiti.

Zmaj je bil kot velik pisan potujoči cvet na rumeni, od slame travi. Naredil je desni zavoj, se usmeril diagonalno na levo, prišel raj do ceste, se povsili na desno in zavil v tej smeri do gozda, na levo. Jaka je bil že na vznožju Črne gmajne, že se je z nogami na zemlje in z zmajem vred stekel po tleh, dokler zmaj ni obšel desno krilo in se z njim oprl na tla. Tako je obmiroval.

Jake pa ni bilo izpod zmaja.

Kot na povelje smo se vsi z dedkom vred zagnali po pobočju lino.

Jako smo našli sedečega pod zmajem. Z obema rokama je levi gleženj. Z dedkom sem se prerila k Jaki.

»Kaj je, Jaka, kaj se je zgodilo?« je vprašal preplašeno dedek.

»Pri pristanku sem stopil v luknjo,« je pojasnil Jaka in pri tem ustnice od bolečine. »Izpahnil sem si gleženj.«

»Takoj bomo poklicali rešilca,« je dejal dedek.

»Saj ni treba. Čez nekaj časa bo dobro,« se je branil Jaka.

»Nič ne govori. Gleženj ti morajo dati v mavec.«

»Prokleta luknja. Pa tako gladko je šlo.«

»Ja, povsod je veliko nepredvidljivega, kar nas preseneti,« dar, polet se ti je posrečil. Iskreno čestitam!« Stisnil je Jakovo ramo.

»Hvala, tovariš dedek!« je skoraj zašepetal Jaka.

Mene pa je stiskalo v prsih. Kot da bi me kdo tesno poverjal in mi sijal v nosnice. Jaka se mi je zazdel drugačen kot sicer, hitri koraki proti gostilni, ki ni bila dalj kot petsto metrov od glavnih koraki, prestavljal dolge noge kot štorčlja in pri tem namigivali rokami. Vse na njem se mi je zazdelo strašansko dolgo. Sploh nisem razmišljala, da je dedek tako visok.

»Saj se ne bi zacmerila zaradi sebe.«

»Zaradi koga pa?«

»Kaj te briga in gobec drži,« sem usekala naravnost. Glas utihnil. Zaslišala sem pa dedka: »Otroci, počakajte tu!«

gostilne ob glavni cesti in telefoniral po rešilnega. In že je začel hitrimi koraki proti gostilni, ki ni bila dalj kot petsto metrov od glavnih koraki, prestavljal dolge noge kot štorčlja in pri tem namigivali rokami. Vse na njem se mi je zazdelo strašansko dolgo. Sploh nisem razmišljala, da je dedek tako visok.

»Počepnila sem k Jaki in vprašala: »Boli?«

Pogledal me je izpod obrvi, kot da bi me videl prvič. »Aha.«

»Bil si super!« sem navrgla.

Na ustnicah mu je zatrepetal smeh. »A, res?«

»Aha.«

»Samo da ne bi bilo te presnete luknje. Vse je šlo kot nenadoma pa ta luknja.«

»Se pač zgodi,« sem rekla.

»Ja, prav imaš. Ampak dedek je sila, a ne?«

»To že davno vem,« sem se skušala nasmehniti.

»Kaj pa jočeš?«

»Sploh ne jočem. Samo zdi se ti.«

»Vlažne oči imaš.«

»Morda zaradi vetra.«

»Ni vetra. Če bi bil veter, se ne bi spustil.«

»Morda zaradi mraza.«

»Res? Ampak ta prokleta luknja!«

»Umaknite se, umaknite se, ljudje!« je vpil nad mano filmskega krožka.

»Snemali bomo, umaknite se,« je vpil Feliks, ki se je imel za Špela, umakni se!«

»Snemajte tudi Špela,« je zahteval Jaka.

Feliks je nekaj časa molče buljil v Jaka in ni vedel, kaj bi prikimal: »Prav, če želiš. Špela, primi mu poškodovano nožo,«

ugotavljala poškodbo. Skratka, obnašaj se kot medicinska sestra, bila na vajah splošne zaščite. Kapiráš?«

»Kapiram,« sem rekla, pogledala Jaka in ga prijela z roko, narahlo, da ga ne bi zabočelo. »Je v redu tako?« sem vprašala in Feliks, sta odvrnila, da je v redu.

»Klapan!« je zavpil Rado.

Feliks je udaril ob klapan in zavpil: »Kader deset, prvič. Zanimaj se!«

»Snemamo!«

Pred Radovim obrazom je zabrnela kamera.

Ko so drugi videli, da gre zares, so se odmaknili od zmaja

to, da se za nič na svetu ne navadam svojega ljudstva drugemu poglavarja.

Tudi delavcem bi lahko zvali, naj se poslužujejo te janske volilne metode, zlasti niki njihovih sindikalnih in potroznjaci. Ne samo v Runiji, kjer bi potrebno, temveč tudi v vseh drugih deželah, kjer sta Marx in Lenin za svetnika, bi lahko bojevitivo zadovoljive uspehe, če bi vsako močan ogenj pod stolčki svojih Noben - voditelj ni nenadoma pogosteje bodo novi voditelji stolu, tem bolj živo bo ostalo strahu, delavci. Zlasti pa ni

Diktatura na vrhu in diktatorju povezan. Don Porfirio štiri leta, ko je potekel čas nikovanja, na novo izvoliti se je za časa njegove vlade. Kdor se ni mogel zrediti pravice. Očitno mu je takrat izvolili za presidenta, manj loncec z žarečim ognjem, ki naj da na svetu ne živi en sam človek v vsaki deželi zmole po se. V tistih poslih ni

Srečanje častnih in podpornih članov Turističnega društva Preddvor pretekli četrtek, katerega se je udeležil tudi predsednik Turistične zveze Slovenije Leopold Krese, so preddvorski turistični delavci izkoristili tudi za akcijski dogovor, kako čim prej začeti z gradnjo turistične poslovalnice v Preddvoru in kako se pripraviti na proslavo 50-letnice društva, ki bo letos septembra. Foto: D. D.

Odpadke na Voglu naj bi vozili v dolino

Veliko je že bilo pritožb, zakaj odpadke na Voglu mečejo prek skal - Prav lahko bi jih s tovorno žičnico vozili v dolino

Vogel - Že večkrat so obiskovalci Vogla opozarjali na izredno nečisto okolico hotela Ski, ki je last škofjeloškega Alpetoura. Odpadke, kuhinjske in druge, osebje hotela enostavno odlaga kar na skale ob hotelu. To privablja številne ptice, da z vreščecimi glasovi krožijo okoli smetišča. Pogled je resnično vreden vse obsodbe, zato smo s sanitarnim inšpektorjem obiskali hotel Ski na Voglu. Odšli smo z željo, da bi skupaj poiskali ustrezen rešitev za odvoz smeti.

Toda sanitarni inšpektor je nalezl še na vrsto drugih pomanjklivosti in napak. To pa je bilo rečeno, kajti v nekaterih prostorih hotela Ski je resnično tak nered in takna umazanija, da si se moral groziti. Če sanitarno obdelamo vogelski hotel Ski, potem začnimo pri kuhinji, ki pripravlja obroke za okoli 70 hotelskih gostov in še za goste, ki prebivajo v brunarici. Že prvi pogled na kuhinjo je odbijajoč, saj je močno dotrajana, zraven pa še umazana. A ne gre za tisto vrsto umazanije, ki jo povzroči priprava jedi, temveč tisto, ki se drži sten in miz že leta in leta. Ob bežnem pogledu na krožnike, bi se bolj rahločutnemu obračal želedec, prav tako je s skodelicami za kavo. Največja pomanjkljivost pa je ta, da osebje ne zadrži vzorca hrane prejšnjega dne v hladilniku 36 ur za primer, če bi prišlo do zastrupitve.

Skladišče v spodnjih prostorih služi za smuči in je poleg hladilnice, ki je še najljepši prostor. Od tam bi odšli zadovoljni, ko ne bi inšpektor v kotu hladilnice opazil košare za kruh leškega Zita, v kateri so bile kosti. Bile so skrajno umazane in krvave, prav tako tudi tiste ob spodnji postaji žičnice. Zdaj si pač lahko predstavljamo, zakaj včasih v trgovini kupimo kruh, ki je ves krvav. Tako neodgovorni ali malomarni, kot so na Voglu, uporabljajo te ko-

šare za meso, v leškem Zitu pa jih ne morejo primerno pomiti. Če za kaj, potem si prav za to zaslužijo kazen, kajti vsi se še dobro spominjamo akcije, ki jo je sprožila prav sanitarna inšpekcija, in leška pekarna je z velikim naporom prva v Sloveniji zamenjala košare za kruh.

V skladišču živil so miši, kar je bilo inšpektorju takoj očitno, saj so bili na policah njihovi iztrebki. V točilnici so ponujali tonic, ki mu je pretekli rok trajanja. Za odpadke so povsod uporabljali kar posode od zelja in repe. V kuhinji niso imeli namočenih odsevalnih naprav, in to se jim bo maščevalo čez nekaj let, ko bodo naprave izredno težko očistili.

Najhujši problem pa so seveda smeti in odpadki. Ko smo videli tovorno žičnico, s katero so na Vogel

pripeljali kurilno olje, je bilo več kot očitno, da bi navzdol lahko vozili odpadke. Vsi izgovori zadnjih let, da se odpadkov z Vogla nikakor ni mogoče rešiti drugače, kot da jih mečejo prek previsov in skal, so se izkazali kot slab izgovor, očitno se nobenemu ni ljubilo, da bi stvar uredil kako drugače. Odslej torej ni nobenega opravičila ali izgovora več. Ob žičnici pod Voglom bi lahko stal kontejner, komunala pa je dolžna odvažati smeti.

Hotel Ski na Voglu bodo morali bolj vzdrževati in poskrbeti za večji red in čistočo. Predvsem osebje bi se moralo tega zavedati, poleg tega pa tudi uprava Alpetoura, saj ji ni v čast, da ima na našem znanem smučišču tako zanemarjen gostinski objekt. D. Kuralt

S tovorno žičnico prevažajo na Vogel pijačo in živila, navzdol pa bi žičnica lahko prepeljala tudi odpadke. - Foto: D. Kuralt

Več dobre volje, pa bo hišica zrasla

Preddvor - Ze dolgo let predvdorski turistični delavci tarnajo, da pač v takih prostorih, kot jih imajo danes, ne morejo delati. Trenutno so obrnjeni v prostor nekdanjega kulturnega doma, kjer je nemogoče delati. Zato večino del opravijo člani izvršilnega odbora kar po domovih. Novi prostori so potrebni, to so poznali tudi vaščani, ki že občutijo, da jim lahko prav turizem odreže velik kos vsakdanjega kruha. Zato je

Jubilejni občni zbor gasilcev

Begunje - Jubilejnega, stotega občnega zbora Gasilskega društva Begunje so se udeležili člani društva in številni gostje iz radovljiške in sosednjih občin. Organizatorji so pripravili gostom lep kulturni program, v živahni razpravi pa so se spomnili velikih uspehov begunjskih gasilcev, doma in v tujini. Osrednja pozornost pa je veljala načrtovani akciji za izgradnjo novega gasilskega doma. Ta gradnja se bo začela že spomladi z denarjem, ki ga prispevajo vsi delovni ljudje in občani Begunj. Domači gasilci so sklenili, da bodo pri gradnji sodelovali s prostovoljnimi delom, da bi bil dom zgrajen še letos, ko slavijo stoletnico društva. Osrednja proslava tega visokega jubileja bo 15. avgusta in to bo kratki prva stoletnica gasilskega društva v radovljiški občini. To pa bo praznik tudi vseh kranjskih begunj, zato so se v priprave vključile vse krajevne družbenopolitične organizacije in društva. Na občnem zboru so posameznikom podelili tudi znake in diplome za dolgotrajno delo v društvu. JR

Fric Jakelj iz Kranjske gore

Frica Jaklja ali Smrinjekovega iz Kranjske gore poznajo po vsej Sloveniji, pa še onkraj meje. Če ga ne, ni njegova krivda, pove nam, saj je možakar originalen od vse do pete. O noči, ki je narejena po vzoru drugega kranjskogorskega pastirja, je povedal: »Narodno nošo ne naštimam samo zato, ker sem bil in seveda še hodim na kmečko svet v Ljubljano. Noša je originalna, malha je iz jazbečve kože, je tirolski, kakor tudi klobuk, ki cikle so prave pastirske, pred

A Kerštan

prav, da se zgradi turistična poslovalnica. Zanj so imeli načrt že leta 1964, ko naj bi vse skupaj stalo okrog 8 starih milijonov dinarjev. Pa so zavlačevali in zdaj je tu nov načrt, po katerem bo stalo vse skupaj blizu 200 starih milijonov... Kranjani so še vedno zanjo in so že dali prve prispevke v denarju, obljubili delo, prevoze, obrtniške storitve. Le začeti je treba. In v roke bodo pljunili takoj, ko dobe vsa soglasja. Zagotovo bo to že v marcu in do septembra, ko bo tu proslava 50-letnice društva, naj bo vsaj smrečica na strehi, če ne že sama otvoritev poslovalnice.

Ta večer so se dogovorili za akcijski odbor, ki bo ponovno obiskal vse delovne organizacije, društva, zasebnike in vse tiste, ki so obljubili pomoč, da se dokončno dogovore za višino zneskov oziroma vrednost v materialu, gradbeni odbor pa bo pihel z organizacijo samih gradbenih del. Če bo društvo imelo primerne prostore in bo v njih poslovalo kot je treba, bodo turisti zadovoljni in to se bo poznalo vsemu kraju. Ne le Preddvoru, tudi okolici.

Septembra bodo praznovali 50-letnico društva. Praznik bo seveda najlepši, če bo sredi Preddvora stala njihova poslovalnica. Pa tudi če ne bo povsem izgotovljena, da bo le tu, da bo kaj pokazati. Bo pa slovesno tudi sicer. K praznovanju bodo povabili kulturne skupine vseh okoliških turističnih društev, vsaka naj bi prispevala po eno točko.

Za sam program praznovanja je še čas. Zdaj se mudi graditi. Uspelo bo, če se bodo vsi tako zavzeli, kot so pokazali v začetku. Številni posamezniki so že dali svoj prispevek v denarju. Ta naloga pa naj bo skrb vseh kranjskih, ne le turističnih delavcev, enotne morajo biti krajevne skupnosti in družbenopolitične organizacije kraja, ki se doslej, žal, niso najbolje izkazale. D. Dolenc

Zatišje ugnalo Prepih

Kranj - Bil je eden tistih vročih poletnih večerov, ko tudi lahna obleka in hladna coca-cola ne pomagata dosti. Gostinci iz škofjeloškega Transturista so mize in stole prenesli iz zadržljivih dvoran med betonske stene in stebre, pod zvezdnato nebo, da bi bolj ustregli počitniško razpoloženim obiskovalcem. Res je piš svežega zraka prijetno del. Ob zvokih instrumentov, po katerih so neudrudno udarjali mladeniči, skoraj že otroci, je bilo vzdušje še bolj veselo.

Takrat sem si člani zabavnoglasbenega ansambla Prepih dobro zapomnila. Njihova muzika je bila kljub mladosti kvalitetna, poživljajoča. Moram jih obiskati in se pogovoriti z njimi, sem si obljubila.

Zal poletna lenoba opravi svoje. Zdaj, v mrzlih zimskih dneh, ko je sonce tako daleč, sem se spet spomnila nanje. Prepozno. Prepih je, kot nalašč, razpadel prejšnji mesec.

»Frenk Drempetič je že septembra odšel k Plazu, potem pa je še Tine Govekar, pevec, moral k vojakom.« mi je pojasnil Zoran Urbanč, sedemnajstletni kitarist iz Britofa. »Novega pevca ali pevko je zelo težko dobiti, tu so šolske obveznosti, včasih nekoliko jezni starši, morda tudi premalo volje, skratka, nehali smo. Upam, da ne dokončno, da se bomo spet zbrali, ko glavne težave minejo.«

Začeli so že v osmem razredu, ko jim je bilo štirinajst, petnajst let. Damjan Tomažin na bobnih, Frenk Drempetič na bas kitari, Andrej Volčjak na orglah in Zoran Urbanč na solo kitari. Fantje iz iste ulice, ki so prej igrali vsak zase, so prvič nastopili na šolski valeti pred dobrima dvema letoma.

Potem so igrali na Visokem, na Jezerskem, na Bledu, v Zbiljah, Škofji Loki... Bili so zanimivi. Zimzelene melodije, ki so jih največ izvajali, so poslušalci dobro sprejeli in jim zaradi mladosti oprostili tudi kakšen spodrsnjaj.

»Bili smo precej neizkušeni,« je povedal Zoran Urbanč. »zato smo do nastopov težje prišli kot starejše skupine. Tudi denarja je bilo bolj malo. Včasih smo komaj lahko pokrili stroške prevozov. Še najbolj je bilo nastopati za razna podjetja. Z dohodkom smo kupovali predvsem nove instrumente.«

Člani Prepiha so naštudirali tudi približno deset lastnih popevk. Z delno spremenjeno sestavo pa so se lani od komercialnih pesmi preusmerili na glasbo, bližjo mladim. »Najraje smo igrali rock, žal, predvsem za lastno zabavo, saj ga ljudje ne razumejo dovolj in na plesih bolj vžediso, pop in druga komercialna glasha.«

Dolge ure vaj na domačem podstrešju, ki so se jih tudi sosedje počasi privadili, številni nastopi, aplavzi, utrujenost - vse to so člani Prepiha zdaj pozabili. Zoran Urbanč se je pridružil novi skupini, saj ne more več brez glasbe. Morda bodo praznično začutili tudi drugi člani in se spet našli v dopolnjeni stari sestavi. H. Jelovčan

Kamničani v najglobljo jamo sveta

Kamnik - Maja bo Jamarski klub Kamnik organiziral odpravo v najglobljo vertikalno brezno na svetu, v 418 metrov globoki prepad Propantes na Peloponezu. Ta ogromna votlina je bila odkrita šele pred nekaj leti. Kamničani bodo med prvimi skušali ponoviti spust v dolje še ne povsem raziskano jamo. Tako kot skoraj vsak šport terja tudi jamarstvo posebno in na žalost precej drago opremo. Le-ta bo poleg hrane in prevoza glavni strošek male odprave. Zato bi kazalo kamniškim jamarjem pri odpravi pomagati!

Dnevi dalmatinske kuhinje

Bled - V hotelu Lovce na Bledu bodo do 26. februarja vsak dan pripravili obiskovalcem slastne specialitete dalmatinske kuhinje. Dnevi dalmatinske kuhinje prirejajo skupaj s turistično poslovno skupnostjo Bled, hotelom Lovce Bled in turističnim društvom Vodice v sodelovanju z delovno roganizacijo Vodičanka Vodice. Ponujajo pristna bela in črna vina ter desertna vina iz naših obmorskih krajev ter predvsem ribje specialitete. Stržejo pa vsak dan od 17. ure dalje. D. K.

Gasilski jubilarntje

Kranj - Letos bodo nekatera gorenjska gasilska društva slavila visoke jubileje delovanja. Gasilci Zelenarne, Kamnika in Begunj bodo slavili 100. obletnico delovanja. Deset let mlajši sta društvi iz Kranjske gore in Cerkelj, 80. obletnico delovanja bodo slavili gasilci Strazišča in Ribna, 60. obletnico pa gasilci Ptanine pod Golico in Nomenja. Gasilci Podblice, Prebačevega in Hrastja, Zaloga, tržiškega Zlita in Javorij bodo slavili 30. obletnico delovanja. Letos bi morali enak jubilej slaviti tudi gasilci Gorič, za katere v registru slovenskih gasilskih društev piše, da so oblikovali društvo leta 1952. I. P.

Ivanka Pavlin

V torek, 2. februarja, zelo zgodaj zjutraj je umrla Ivanka Pavlin iz Gobovc pri Podbrezjah. Pred 71 leti se je rodila na Češnjici pri Podnartu v revni družini. Zato je morala že s trinajstimi leti v službo. Delo je dobila v takratni tekstilni tovarni Jugobruna v Kranju. Kmalu je spoznala, kako težko je življenje delavcev, zato se je družila z naprednimi delavci. Precej mlada se je poročila z Alojzom Pavlinom iz Podbrezj, ki je bil tudi delavec. V zakonu se jima je rodilo pet otrok. Med okupacijo je pomagala partizanom. Leta 1942, ko ji je bilo komaj 31 let, so ji Nemci ustrelili moža kot talca. Ostala je sama z otroki, najmlajši je imel takrat komaj nekaj tednov. Zaposliti se ni mogla, zato je pomagala kmetom na polju in tako preživljala družino. Pridna, kot je bila, je opravila dela za dva muška.

Po vojni je v Gobovcih zgradila hišo. Pokojnina je bila majhna, družina pa številna, po vojni se je povečala še za eno hčer, je še naprej pomagala na kmetih, nabirala regrat, motovilec, delala brezove melle in vse to, prav tako tudi cvetice, prodajala na kranjski in jeseniški tržnici. Kljub boleznim in utrujenosti je bila vedno dobre volje.

Na zadnji poti je Pavlinova, bila je tudi član ZB, pospremito veliko ljudi. Tisti, ki so od nje kupovali na tržnici, jo bodo gotovo pogrešali. Rada je imela naravo, zato se je kar slabo počutila, če je morala zaradi slabega vremena ostati doma. Saša Pretnar

Milena Kordež: Zadovoljstvo med rekreativci

KRANJSKA GORA - Med našimi smučarskimi tekačicami sta bila dolgo leto pojem Jamničanka Milena Kordež, ki je tekmovala za državno reprezentanco, in SK Triglav iz Kranja. Pred petimi leti se je Kordeževa poslovila od tekmovalnega športa in se posvetila bolj rekreativnemu smučarskemu teku. Vendar je prehitro zapustila tekaške smučine, saj dekleta svoje najboljše rezultate dosega med šestindvajsetim in devetindvajsetim letom. Kordeževa je doštudirala na VSTK v Ljubljani in sedaj poučuje telesno vzgojo na OS Petra Kavčiča v Škofji Loki. Na tej šoli ima krožek smučarskega teka, vodi razne tekaške tečaje in je stalni zunanji sodelavec za smučarski tek pri VSTK.

Toda Milena Kordež ne more brez smučarskega teka. Kot rekreativna tekačica doma in v tujini na množičnih tekih vedno dosega izvrstne uvrstitve. »V rekreativnem udejstvovanju se mi na množičnih tekih še vedno pozna, da sem bila tekačica. Še vedno mi koristijo treningi v klubu in reprezentanci. Še vedno znam razporediti moči in še vedno se mi pozna tehnika teka. Če je to v bivšem tekmovalcu v krvi, vsega tega ne pozabiš, še posebno ne, če redno treniraš,« je dejala Milena Kordež. Bi lahko ocenili letošnje nastope v množičnih rekreativnih tekih? »Letošnja zima nam je pri množičnih tekih zagodla. Na vseh, kar jih je

bilo, sem zmagovala. Še bolj sem vesela dobrih uvrstitev na rekreativnih tekih v tujini. Tu je konkurenca močna. V tej sezoni sem v alpskem »strisu«, v teku na 42 km Pustertaleru zmagala, v Tablachu blizu Cortine in na nedeljskem teku Treh dežel sem zasedla obakrat drugo mesto.

Razveseljivo je, da dvesto najboljših rekreativnih tekačev teh množičnih tekov skoraj toliko trenira kot tekmovalci. Njihova opremljenost je na zavirljivi višini. Vse to kaže, da je smučarski tek vedno bolj na pohodu. Iz leta v leto je več rekreativcev.

Se vam ne zdi, da ste pre zgodaj, kot vrhunski tekmovalka, zapustili reprezentančno žensko vrsto?

»Če ne bi bilo metanja polen pod noge, če bi bili treningi normalni in če bi bilo vse tako, kot je treba, bi še vedno nastopala kot tekmovalka. Prepričana sem, da bi še vedno dosegala solidne uvrstitve. Smučarska tekačica svoj vrhunec doseže v starosti od šestindvajset do devetindvajset let. Le poglejte reprezentantko SZ Kulakovo, ki je s svojimi skoraj štirimi krizi v petkovem teku na svetovnem prvenstvu v Oslu v teku na deset kilometrov osvojila še vedno odlično deseto mesto. Zaradi vseh teh peripetij v našem tekaškem športu pa mi ni žal, da sem zapustila reprezentanco in klub. Vse zadovoljstvo sedaj najdem na teh množičnih rekreativnih tekih.«

D. Humer

Množični rekreativni smučarski tek Treh dežel Reprezentantje Avstrije najboljši, Milena Kordež druga

Na letošnjem teku Treh dežel so največ uspeha imeli smučarski tekači Avstrije. Eder (2), Maier (1), Lakner (3) so osvojili tri prva mesta. Takoj za njimi so se do šestega mesta uvrstili trije italijanski reprezentanti

TRBIŽ - Spet se je izkazalo, da je tek Treh dežel, ki ga prirejajo TD Trbiž, obmojno tolovalno društvo Podkloster in TD Kranjska gora, edinstvena množična rekreativna smučarska prireditelja v Evropi. Trideset kilometrov dolga smučniška namreč poteka skozi tri države, čez tri državne meje, skozi tri jezikovna področja, skozi države dveh različnih

državnih sistemov. To pustno nedeljo se četrtič zapored ni bilo državnih meja za nad tisoč šeststo smučarskih tekačev iz Italije, Avstrije in Jugoslavije. Ni bilo jezikovnih pregrad, ni bilo različnih sistemov. Vse je navdajalo prijeteljsko sočutje, čeprav so bili v smučni napeti boji. Kako velik družbeni in politični pomen ima tek Treh dežel, vidimo že

Alpsko smučanje Državno prvenstvo na olimpijskih progah

JAHORINA - Na olimpijskih progah na Jahorini je bilo letošnje sedemintrideseto državno prvenstvo v alpskih disciplinah za ženske in moške. Moški so na Belašnici opravili dve disciplini, smuk in veleslalom, medtem ko so za državne naslove v slalomu borili večeraj. Ženske so na Jahorini imele tekmi v veleslalomu in slalomu, medtem ko bodo smuk vozile v marcu, ko bo na teh progah tekma za evropski pokal.

2:43,63, 5. Tome (Alpetour) 2:44,27, 6. Stancer (Olimpija) 2:45,57, 7. Česnik (Alpetour) 2:46,83, 8. Koproj (Olimpija) 2:46,58, 9. Kunc (Jesenice) 2:46,96, 10. Valant (Novinar) 2:50,18.

V SLALOMU PRESENETLJIVO ALENKA MAVEC

Druga tehnična disciplina, slalom, je pri ženskah prinesla presenetljiv vrstni red. Zmagala je namreč mlada ljubljanka Alenka Mavec, ki je v tej borbi za državni naslov nepričakovano premagala favoritke za naslov Leskovškovo in Zavadlavovo.

Ze na prvi progi je bilo jasno, da bo tokrat Alenka Mavec dobro izkoristila svoj položaj. Za nekaj stotink je prehitela Leskovškovo in Zavadlavovo. Na drugi progi, ko je šlo za državni naslov, se mlada Mavecova ni dala presenetiti. Ponovno je vozila samo tako kot ona zna. Napadalno in hitro. Čeprav sta Leskovškova in Zavadlavova poizkušali vse, da bi zamujeno iz prve vožnje nadoknadili jima to ni uspelo. Obe sta se približali vodilni, toda prehiteti je nista mogli.

Rezultati - 1. Mavec (Olimpija) 1:36,51, 2. Leskovšek (Novinar) 1:36,74, 3. Zavadlav (Olimpija) 1:36,77, 4. Peharc (Tržič) 1:38,56, 5. Koproj (Olimpija) 1:40,16, 6. Tome (Alpetour) 1:40,19, 7. Klancar 1:41,59, 8. Kunc (obe Jesenice) 1:42,01, 9. Krek (Alpetour) 1:48,44, 10. Likozar (Jezerko) 1:49,76.

VELESALOM ZA ANDREJO LESKOVŠEK

Na tem prvenstvu žensk, nastopilo jih je sedemintrideset, v tehnični disciplini veleslalomu ni prišlo do presenečenja. Za državni naslov pri članicah sta se tokrat udarili naši reprezentantki Andreja Leskovšek iz ljubljanskega Novinarja in Anja Zavadlav iz Olimpije (Ljubljana). Zavadlavova je na dobro pripravljeno progi prvi progi vodila z malenkostno prednostjo pred našo najboljšo smučarko Andrejo Leskovšek. Toda na drugi progi je mlada ljubljanka pokazala vse svoje sposobnosti dobre smučarke, nadoknadi zaostanek iz prve vožnje in prvi članski naslov je bil njen. Zavadlavovi je članici naslov je bil njen. Zavadlavovi je uspelo, da je ubranila drugo mesto. Na odlično tretje mesto se je uvrstila Tržičanka Polona Peharc in s tem mestom dokazala, da je res dobra veleslalomistka.

Rezultati - 1. Leskovšek (Novinar) 2:39,00, 2. Zavadlav (Olimpija) 2:39,27, 3. Peharc (Tržič) 2:42,95, 4. Dornig (Branik)

Prvi naslov za Jurija Franka

SARAJEVO - Na olimpijskih progah na Belašnici se je nadaljevalo letošnje sedemintrideseto državno prvenstvo v alpskih disciplinah za moške. Ze prva tehnična disciplina je postregla s presenetljivim vrstnim redom. Branilec lanskega naslova Ločan Jože Kuralt ni ubranil naslova, saj je osvojil bron. Na drugo mesto se je uvrstil Tržičan Bojan Križaj, novi veleslalomski državni prvak pa je postal za sezono 1981-82 Novogoričan Jurij Franko.

zaradi prehude megle. Toda več sreče so imeli v soboto in opravili so s to disciplino za državne naslove. Prav zaradi prestavitve smuka se je letošnje državno moško prvenstvo zavleklo za en dan.

Po pričakovanju je naslov osvojil smučar mariborskega Branika Janez Pleteršek. Za presenečenje je poskrbel ljubljanski Tomaž Čizman, ki je kot specialist za tehnične discipline osvojil odlično drugo mesto. Izkazal se je tudi Sarajevčan Brudar, ki je bil tretji, dobro smučarsko formo je pokazal še Blejčan Jemc, ki sicer vozi za Branik.

Rezultati - 1. Pleteršek (Branik) 1:10,36, 2. Čizman (Olimpija) 1:11,45, 3. Brudar (Sarajevo) 1:11,45, 4. Puhalič (Branik) 1:11,49, 5. Jemc (Branik) 1:12,25, 6. Petermel (Alpetour) 1:12,74, 7. Rečnik (Branik) 1:12,79, 8. Erbežnik (Olimpija) 1:12,80, 9. Macarol (Akademik) 1:13,57, 10. Zoričič (Sarajevo) 1:14,00.

Kamnik organizator biatlona

Kamnik - Smučarski klub iz Kamnika je letos organizator tretjega državnega prvenstva v biatlonu. Če od 24. do 28. februarja v tem koncu ne bo snega, bodo tekmovanje iz Tunjic nad Kamnikom preselili na Pokljuko. Vendar se smučarski klub klub temu ne odreka organizatorstvu. V neugodnih snežnih razmerah bodo namreč iz Kamnika vsak dan z avtobusi prevažali tekmovalce na kraj tekmovanja, čemur se tudi sicer ne bi izognili.

Jubilej ŠD Sava

Kranj - S petkovo svečano sejo, ki so se je poleg članov društva udeležili tudi ugledni gostje, med njimi Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, in Milan Bajželj, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Kranj, je bil obeležjen visok jubilej športnega društva Sava: 60 let obstoja in uspešnega dela na področju tekmovalnega športa in množične rekreacijske dejavnosti.

Paleta dela športnega društva Sava je resnično pestra. V njem se združujejo člani kolesarskega, košarkarskega, rokometnega, nogometnega, namiznoteniškega, šahovskega, trimskega, kegijaškega in telovadnega kluba.

O prehojenih 60 letih, ki so jih spremljale številne težave in uspehi, je spregovoril Miha Kramar in spomnil tudi na pomemben prispevek športnikov Save med narodno-osvobodilnim bojem.

Na svečanosti so podelili priznanja najuspešnejšim športnikom in najzaoljubljenim športnim delavcem društva ter organizacijam združenega dela, za popestritev pa so v kulturnem programu nastopili pevci DPD Svoboda in folkloristi Save.

Kolesarstvo

Lampič prvak v ciklokrosu

Poreč - V soboto je bilo v Poreču državno prvenstvo v ciklokrosu, na katerem je v treh tekmovalnih skupinah nastopilo okrog 140 kolesarjev iz 24 jugoslovanskih klubov.

Med mlajšimi mladinci je deset kilometrov dolgo krožno pot čez drn in strn najhitreje premagal Pavlinič (Rog). Savčan Pagon je bil drugi, Jeršin (Rog) pa tretji. Med starejšimi mladinci, ki so imeli šest kilometrov daljšo pot, je zmagal Papež (Novoteka), drugi je bil Lah (Rog) in tretji Ugrenovič (Astra). Kranjčan Tunič, ki se je potegoval za eno od medalj, saj je bil vso vožnjo v vodilni trojici, je v zadnjem krogu padel, izgubil dragocene sekunde in nazadnje pristal na petem mestu. Tudi v članski skupini je bil boj trd. Novi državni prvak je postal Savčan Lampič pred klubskimi tovarišem Maronom in Pavličem iz Roga.

Državno prvenstvo v ciklokrosu je potrdilo, da so slovenski kolesarji tudi letos najbolje pripravljeni. V tišem dvoboju med Rogom in Savo so sicer oboji dobili enako vredne medalje, vendar pa so daljši konec potegnili Kranjčani, ki so osvojili več mest med najboljše uvrščenimi. Krožna proga je bila izredno zahtevna. Na njej je prišla do izraza predvsem telesna pripravljenost oziroma moč kolesarjev in ne toliko tehnična spretnost, potrebna za cestne dirke.

H. J.

Gorenjci v ligaških tekmovanjih

HOKEJ NA LEDU - Končano je letošnje državno prvenstvo v hokeju na ledu. Po pričakovanju so dvajseti naslov osvojili Jeseničani, ki so v vseh nastopih pokazali največ. V zadnjem trenutku so si status prvotnega priborili tudi mladi Kranjskogorci. V zadnjem kolu ni prišlo do presenečenja. Jeseničani so premagali zagrebški Medveščak, hokejisti Kranjske gore pa so v Subotici osvojili točki s Spartakom.

V slovensko-hrvaški hokejski ligi so novi prvaki Kranjčani. V sedemnajstih nastopih so bili le dvakrat poraženi in zaoluženo so osvojili naslov najboljšega v tej ligi. S tem prvim mestom so Triglavci postali prvotniki.

Izidi - Jesenice : Medveščak 8:1 (1:0, 5:1, 2:0), Spartak : Kranjska gora 4:5 (2:2, 0:1, 2:2), Triglav : Mladost 18:1 (5:1, 6:0, 7:0), Bled : Tivoli 8:6 (2:3, 2:1, 4:2).

KOŠARKA - Ženska košarkarska vrata Save, ki nastopa v drugi zvezni ligi, je na gostovanju v Zadru pokazala slabo igro in zaoluženo izgubila obe točki. Tako so se Zadranke mačevala Kranjčankam za poraz v Kranju. Tudi igralke Alpine iz Žirov so morale v Zagrebu priznati premalo domačemu moštvu Mladega Zagreba. V slovenski ženski ligi so Jeseničanke doma nepričakovano izgubile z ekipo Mengla.

Kranjski Triglav v slovenski košarkarski ligi tudi na gostovanjih ne pozna poraza. Tokrat so bili njihova tarča košarkarji koštanjske Elektro.

Izidi - ženske - Zadar : Sava 72:53 (37:21), Novi Zagreb : Alpina 93:82 (46:40), Jesenice : Mengla 50:56 (17:35), moški - Elektra : Triglav 81:69 (38:50).

Pari prihodnjega kola - ženske - Senožeče : Jesenice, Sava : Ilirija, Alpina : Marles, moški - Triglav : Kovinar.

ODBOJKA - Odbojkarice in odbojkarji v slovenskih ligah so začeli drugi del prvenstva. V ženski ligi so tokrat za presenečenje poskrbele odbojkarice Gorj, ki so v odlični predstavi premagale vodilno Mislinjo. Kamničanke so gostovale v Kočevju in ostale praznih rok. V moški ligi - zahod sta oba gorenjska predstavnik izgubila. Triglavci so izgubili v Kanalu, Blejčani pa v Bohinjski Bistrici z Izolčani.

Izidi - ženske: Gorje : Mislinja 3:2, Kočevje : Kamnik 3:0, moški: Salonit (mladinci) : Triglav 3:0, Bled (mladinci) : Izola 0:3.

Pari prihodnjega kola - ženske - Gorje : Paloma, Kamnik : Partizan Vič, moški - Zelezar : Izola, Triglav : Partizan Črnača, Brezovica : Bled.

dh

Kranjskogorec Branko Tršinar bil tretji najboljši uvrščen. Zasedel je dvaindvajseto mesto

iz tega, da so bili na startu v bližini gori, na cilju v Bleibach in na razglasitvi v Trbižu videli tri narij Avstrije in Italije ter politični delavci občine Slovenije.

NAJBOLJŠI AVSTRILCI IN ITALIJANI

Hitra in dobro pripravljena deset kilometrov dolga smučarska valed, avstrijski reprezentant Maier, je za to dolgo pot pokazal manj kot uro in pol. Bil je na hitrejši od lanskega zmagovalca Ederja. Ze na startu v Kranjski posebnost na desetih kilometrih prehodu v Ratečah je bilo največ besed imeli to Avstrije in Italije. V vodilni bili trije Avstriji in trije Italijani narekovali oster tempo. Na predvsem Avstriji in Italiji niso dali dihati. V St. Geronšterica imela pri osmi desetih trih že lepo prednost pred zaključnem delu je imel Avstrijec Walter Maier, ki z zmagovalca Ederja (Avstrija) nekaj manj kot deset sekund uvrščenega Avstrijca Laknerja več kot deset. Za temi trima se nato do šestega mesta uvrstili reprezentantje Italije.

Naši tekači med to avstrijsko jansko tekaško elito niso veljavne. Najboljši so na prvenstvu v Oslu, drugi del reprezentance na tekmovalni za jugoslovanski Mrkopolju. Čast naših tekačev rešila Djuričič, Strukelj, Tone Djuričič, Strukelj in četrti, Strukelj je bil drugi v mladi Kranjskogorec Tršinar dvaindvajseto mesto.

MED DEKLETI AVSTRILSKA SLOVENKA IN ITALIJANKA

Dekleta in ženske, ki so dolgo smučino kot moški enakovredno borile v R. Vendar je bilo že v R. bodo glavno besedo najboljših treh mest Avstrija, Slovenka in Italijanka so se enakovredno konale cilju in Selčah je bila na tanška Avstrije Barbara hitrejša od Milene Kordež, Italijanke Paole Della

Rezultati - moški 1:27:11,10, 2. Eder 1:27:22, (vsi Avstrija) 1:27:22, 1:27:19,68, 5. Ciocchetti 1:36:30,57, 20. Strukelj 1:37:27,67, Slovenija) 1:44:07,19; ženske - 1. Stoch (Avstrija) Kordež (Slovenija) 1:38:33, Pietra (Italija) 1:56:33. Besedilo in slika

Boris Strel operiran

LJUBLJANA - Boris Strel, ki jo je Ločan stalnik na treningih državnem prvenstvu niti ni bila tako kot je po sprva Strel je po naravnih tančnega zdravljen pregled, z mavecno ortopedsko kliniko lenške vezi niso tognjene, temveč trgnana. Odločitev je Treba bo na operativni opravi dr. Pavlovic konec tedna lahko bolnišnico.

Sveveda Boris Strel vdušen nad polnopravni izgubil pomladni movanj v svetovnem Tako je bronasta ska kolajna iz predčasno zaključeno tekmovalno sezono, vi, da mu je bilo zaradi nalomljenih moral na umetno Liza sedaj se je sprijaznil, da je izgubljena.

Pust, pust, krivih ust

Mrzla a vendarle sončna sobota je vrgla na plan pustnih šem, kolikor se vam jih je le zahotelo. Kranj so dobesedno preplavile. Skupaj s kranjsko godbo na pihala so vsaj za dobro uro ohromile mestni promet. Še dolgo potem, ko se je sprevod že razšel, se niso dale pregnati s kranjskih ulic in trgov. Zakaj le, saj je to njihov dan. Pravezprav njihovi dnevi, saj jih bomo srečevali še tja do srede po vseh naših vaseh in mestih. Le malo dni v letu je odmerjenih za norčije, zato teh nekaj dobro izkoristimo. Vsi, stari in mladi!

Tri vrste pralnih strojev znamke Gorenje - Körting imajo trenutno naprodaj pri MERKURJU v Kranju (Koroška 1); tip 102 Kör., tip 64.3D, ki ima poseben program za volno, in pa tudi zelo iskani tip 303 Kör.

Cena: 17.834,18, 18.855,90 in 23.536,72 din

IZBRALI SO ZA VAS

Tudi s štedilniki so pri MERKURJU (Koroška 1, Kranj) dobro založeni; pravkar so dobili tudi trajno žareče štedilnike Küppersbusch v beli in rjavi barvi.

Cena: 9.460,50 din

Pri MERKURJU v GLOBUSU (1. nadstropje) imajo naprodaj tole simpatično sedežno garnituro iz bambusa. Za vrt, balkon, teraso, pa tudi za dnevno sobo.

Cena: 11.177,65 din

ČGP DELO, TOZD PRODAJA LJUBLJANA
Podružnica Kranj, Koroška 16

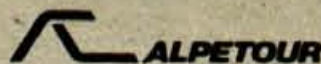
ISČE PRIMERNE PROSTORE ZA SVOJO DEJAVNOST

Potrebujemo:

od 50 do 80 kv. m prostorov za skladišče
ca. 100 kv. m prostorov za pisarne
ter prostor za garažiranje vozil

Najprimernejša lokacija prostorov bi bila izven mesta Kranja, v bližnji okolici, do 5 km izven mesta. Prostorji so lahko ločeni, čeprav je zaželjeno, da bi bila skladišča in pisarne na isti lokaciji. Prostorji morajo imeti možnost priključka na telefonsko omrežje.

Ponudbe pošljite na naslov: ČGP DELO, podružnica Kranj, Koroška 16 ali pa se osebno oglasite.

TOZD Hoteli Bohini
Bohinjsko jezero

po sklepu DS prodaja
na javni dražbi

RAZNO OPREMO IN VGRAJENE LESENE IN KOVINSKE ELEMENTE

Dražba bo v četrtek,
25. 2. 1982 ob 8. uri
v hotelu JEZERO.

Ogled je istega dne med
7. in 8. uro.

GORENJSKA PREDILNICA
Škofja Loka
Kidričeva 75

razpisuje prosta dela in naloge

1. SISTEMATSKEGA PROGRAMERJA
2. PROJEKTANTA AOP
3. POSLOVODJA INDUSTRIJSKE PRODAJALNE
4. PLESKARJA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

- pod 1. - visoka ali višja izobrazba tehnične ali organizacijske smeri, 3 leta delovnih izkušenj na področju računalništva, znanje zbirnega programskega jezika vsaj enega višjih programskega jezika ter znanje angleškega jezika
- pod 2. - višja ali srednja izobrazba tehnične, ekonomske ali organizacijske smeri, 5 let delovnih izkušenj na področju računalništva, poznavanje programskega jezika COBOL, željeno tudi znanje angleškega jezika
- pod 3. - VKV - šola za poslovodje - 2 do 3 leta delovnih izkušenj v tekstilni stroki
- pod 4. - KV pleskar, 2 do 3 leta delovnih izkušenj

Poskusno delo je 3 mesece.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku po objavi na naslov Gorenjska predilnica Škofja Loka, Kidričeva kadrovska služba.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh preteku roka za sprejemanje prijav.

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

TOZD HOTEL BLEDE

Komisija za delovna razmerja objavlja
prosta dela in naloge

1. KUHARJA-ICO
za nedoločen čas
2. VODJE PRALNICE
za nedoločen čas

Pogoji:

- pod 1.
- končana gostinska šola KV kuhar-ica, izpit iz hrane in ga minimuma, 2 leti delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.
- pod 2.
- KV delavec šivilske stroke, 2 leti delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku po objavi na naslov Kompas TOZD Hotel Bled, Komisija za delovna razmerja.

Komisija za izobraževanje pri
upravnih organih in strokovnih službah

OBČINE KRANJ

objavlja za šolsko leto 1981/82 razpisa

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

eno štipendijo na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo - smer SLO

v sekretariatu za ljudsko obrambo

Pogoji razpisa:

1. Štipendija bo podeljena po kriterijih družbenega dogovora in moudravnega sporazuma o štipendiranju študentov
2. Pogoj za podelitev štipendije je najmanj dober učni uspeh
3. Prednost imajo študenti z boljšim učnim uspehom, prošnja za štipendijo mora biti podpisana s strani družine, občani občine Kranj in tisti, ki so v višje letnike
4. Prijave sprejema: Občina Kranj, splošne službe, Trg Kranj, najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa
5. Prosilci naj predložijo prijave na obrazcu DZS, 1.65
6. Prijavi naj priložijo:
  - kopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o uspehu izpitih
  - potrdilo o vpisu v šolo oz. fakulteto, ki jo obiskujejo
  - potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov
  - dokazilo o dohodkih staršev za leto 1980
  - izjavo kandidata, da nima obveznosti do drugega štipendanta
7. Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni pisмено v roku po poteku razpisa
8. Prepozno vloženih nepopolnih prijav komisija ne bo obravnavala

Med koroškimi Slovenci v Sentprimozu v Rožu

Študentje smo na šentprimoškem odru

Sentprimoz v Rožu – Veselo pričakovanje veseloigre z godbo in petjem v treh dejanjih »Študentje smo«, ki so jo v zadnjih mesecih nastudirali in postavili na oder člani prosvetnega društva »Danica«, je v nedeljo, 21. februarja popoldne, do zadnjega kotička zapolnilo lepo novo kulturno dvorano v Sentprimozu. Pa je bilo to veselo pričakovanje tudi upravičeno!

Gledališka skupina »Danica« je tokrat pripravila prijeten, lahek

gledališki komad »Študentje smo«, ki se dogaja pri nas, na našem Rabu. Študentje pridejo sem na počitnice s svojim profesorjem. No, tu pa se seveda rojevajo ljubezni druga za drugo. Zgodba je vzeta iz predvojnih časov, ko smo pri nas imeli še bogate trgovce – zasebnike, ki so bili seveda dobre ženitne »pristopne«. Mladi študentje pa seveda razigrani, veseli in zaljubljeni, kot danes. Besedilo za to igro je napisala Metka Bučarjeva, glasbene točke, ki se jih

zvrsti kar nekaj, pa je dodal Danilo Bučar. Precej je besedne pa tudi nekoliko situacijske komike, vsemu pa se človek lahko od srca nasmeje.

Pričakoval bi, da se na takšnemle podeželskem odru, pri povsem amaterskih igralcih, le sem pa tja kje kaj zatakne, je »lesen« ta ali oni, toda tale mladež iz Sentprimozja in okolice, pa tudi nekaj starejših igralcev, so tokrat pokazali nadvse sproščeno igro, brez vsakršnih zatikanj. Resnično so navdušili. Sicer pa so se tudi dobro pripravili. Ze pred novim letom so pričeli s trdim delom pod vodstvom režiserja številnih amaterskih odrov Silva Ovsenka iz Kranja. Mladi so žrtvovali vse svoje zimske počitnice in v teh dneh vadili vsak dan.

Dolgi aplavzi, ki so nagrajevali tudi vsako glasbeno točko posebej, so zgovoren dokaz, da je veseloigra »Študentje smo« domača publika dobro sprejela. Pa ne samo domača, kajti na predstavo so prišli koroški Slovenci vse od Beljaka pa do Žvabeka kot je v pozdravnem nagovoru povedal predsednik društva Stanko Wakovnič. Vrsta gostovanj je zdaj pred njimi, saj si kaj takšne-gale veselega in prijetnega ob vsakodnevni tegobah, ki nas tarejo, človek resnično že zaželi. Amaterski oder prinaša s seboj nekaj pristnega domačega, nepokvarjenega, bi človek rekel. Lepo bi bilo, ko bi mladi iz Sentprimozja kdaj prišli tudi k nam, na naše amaterske odre. Zagotovo bi navdušili. Ne samo z veseloigro, temveč tudi z lepo, pojočo govorico, ki je sicer naša, toda lepo koroško obarvana. D. Dolenc

O študentovskih letih in o ljubezni ter vseh zapetljajih okrog nje govori veseloigra »Študentje smo«. Lahkotna, vesela, prijetna. Zrežiral jo je Silva Ovsenk, sceno je postavil Saša Kump, glasbeno spremljavo pa je vodil domačin Hanzi Kežar. – Foto: D. D.

Ob 40-letnici bitke na vrhu Stola

Kdo je požgal Prešernovo kočo: Nemci ali partizani

Kako so Nemci ocenjevali razmere pod Karavankami februarja 1942

O bitki na vrhu Stola 20. februarja 1942. leta je bilo že veliko napisanega, zato se bo zanimivo seznaniti s tem, kako so Nemci v tistem mesecu ocenjevali politične razmere pod Karavankami.

Poveljnik orožniškega okrožja v Radovljici je 24. februarja 1942 poslal poveljstvu orožništva pri šefu civilne uprave na Bledu naslednje poročilo:

»Med prebivalstvom je zopet zavlado nekakšno vznemirjenje. Uspehi, doseženi v borbah z bandami, so napravili na večino prebivalstva ugoden vtis. Vendar pa je prebivalstvo še vedno nekam rezervirano, kar pa je treba pripisati širjenju lažnih govoric. Do dejanskega pomirjenja duhov bo prišlo šele tedaj, ko se bo odločila vojna z Rusijo in bo boljševidem dokončno str. Ker večji del slovenskega prebivalstva še vedno dvomi glede izida vojne, si hoče s svojo rezerviranostjo zagotoviti zaledje za v prihodnje.

V mesecu februarja se je zopet klatila po radovljiškem okrožju neka komunistična banda kakih 20 do 30 mož, ki je prenesla svojo akcijo na predel Breznica-Jesenice. Tako se je 4. februarja 1942 med 20. in 21. uro pojavila na Breznici skupina 15 do 20 oboroženih komunistov, ki je pri prebivalstvu beračila za živila, ne da bi bila nasilna. 16. februarja 1942 okoli 20. ure se je banda pojavila v Zirovnici, občina Breznica, obkolila posestvo posestnika Legata in odnesla prekajeno meso treh svinj, mast ter zaklala eno tele. Okoli 23. ure je razstrelila na enem mestu železniško progo med Zirovnico in Lescami. 18. februarja 1942 ob 21. uri sta se pojavila v stanovanju trafikanta Rudolfa Stiebla na Jesenicah člana bande Franc Klinar in Ciril Medja, ki sta pobegnila decembra 1941, in zahtevala večjo količino tobaka in živila.

20. februarja 1942 je šel v predelu Stola v akcijo proti tej bandi

oddelek zaščitne policije. Pri Finžgarjevi planinski koči se je smučarska patrulja spopadla z bando 25 mož (po podatkih Ivana Vovka-Zivana je tedaj bilo v koči 37 borcev in 1 borka, Ivanka Kozar; opomba J. Vidic). Poleg koč je našla grob, v katerem je ležalo truplo neke Julke Jensterle z Javornika. Bila je ustreljena v srce (dva dni prej jo je po nesreči v koči ustrelil njen prijatelj Albin Zemva; opomba J. Vidic). Smučarska patrulja je na Stolu v borbi ustrelila še nekega drugega komunisti. Banda se je v temi umaknila neznanokam.

Med prebivalstvom krožijo naslednje govorice, ki prodirajo sem iz Ljubljane ali so nastale tukaj: Ljubljanci so trdno prepričani, da bomo mi najkasneje v šestih mesecih izgubili vojno. Nemčija je v težkem položaju tako na zunanji kot na notranji fronti. Rusi so prodrli do 200 km pred poljsko mejo ...

Kdo je požgal kočo?

Nekateri trdijo, da so Prešernovo kočo na vrhu Stola zažgali partizani, drugi pravijo, da so jo Nemci. Kaj je resnica?

Franc Konobelj-Slovenko, udeleženec bitke na vrhu Stola, je sporno vprašanje takole razložil:

»Polde Stražišar je ukazal, naj zažgemo kočo. Kmalu je sredi koč začelo goreti. Toda še preden se je ogenj razplamtel, je Stražišar spremenil odločitev in ogenj smo pogasili. Zakaj? Goreča koč bi bila za Nemce znamenje, da smo se umaknili. Drugi razlog je bil v tem, da bi nas Nemci takoj sledili, če ne bi imeli na vrhu Stola kam iti in kje se odpočiti.

Ko smo bili že daleč pod vrhom, se je na vrhu Stola začelo rahlo svetlikati. Nemci so zažgali koč in se tudi umaknili v dolino.

Da je Slovenkova izpoved resnična in da so res Nemci pred odhodom s Stola zažgali koč, je razvidno tudi iz zaupnega poročila jeseniškega župana Luckmanna, ki je bil v tej hajki Nemcem eden od vodičev (Luckmannova zaupna poročila sem objavil v knjigi Semenja v Bistrici in je omenjeni podatek na str. 208).

Za konec še to: Zirovniški lovec Franc Grilc, nadzornik KID, ki je 19. februarja blizu Zabreznike planine opazil partizanskega stražarja in to prijavil Luckmanu, le-ta pa gestapu na Bled, nakar je sledila hajka, je umrl pred približno 14 leti v Kamni gorici oz. tam so ga pokopali. Vse do smrti mu nikoli nihče ni povedal, da smo odkrili dokumente, ki govorijo o tej njegovi izdaji (omenja ga zaupno Luckmannovo poročilo).

JOŽE VIDIC

GLASOVA ANKETA

Tudi pozimi v gore

Valvasorjev dom pod Stolum – Ko se je ob 20. obletnici bitke na Stolu februarja 1962. leta podalo na to goro 51 alpinistov, planincev in borcev jeseniške čete in so jeseniški planinci ter borci začeli od 1967. leta redno prirejati zimske spominske pohode na najvišji vrh Karavank, nihče ni pričakoval, da bo ta planinske prireditve kaj kmalu postala najbolj priljubljena in tudi množična pri nas. Leta 1974 je bilo na devetem pohodu prvič prek tisoč udeležencev. Od 1978. leta dalje marljivi organizatorji prirejajo poleg pohoda na Stol tudi pohod Po poteh Cankarjevega bataljona za šolsko mladino do Valvasorjevega doma; takrat je prireditev obiskalo 4430 ljudi, lani pa kar 5543, največ doslej.

Letošnji, 17. pohod je privabil skupno okrog 4800 obiskovalcev. Tri izmed udeležencev nedeljskega pohoda po planinah pod Stolum, vzpon na vrh namreč tudi letos ni bil mogoč, smo popražali o njihovi planinski aktivnosti in sodelovanju na prireditvi. Tole smo zvedeli!

Stane Tavčar iz Kranja: »V planine od nekaj rad zahajam zaradi fotografije. Ker so me pozimi prej precej zaposlovala predavanja s prikazi mojih diapozitivov, sem se šele pred tremi leti odločil za sodelovanje na zimskih pohodih. Poleg Stola obiskujem pozimi Porezen, Blegoš, Poljano in Kališče.

Pohod na Stol, posebno kadar vodi na vrh, ni ravno za vsakogar. Čeprav letos nismo bili na vrhu, je bilo kar dovolj hoje. Med njo se je lahko vsak naučil sonca in svežega zraka. Sicer pa, težko je opisati vzušje v svežem zimskem jutru: treba ga je doživeti, odločiti se in skočiti iz zapečka vanj. Zame so pohodi zanimivi, ker v planinah srečam znance od vsepovsod. Dokler mi bodo noge dopuščale, bom v gorah iskal vir zdravja. Tudi pohoda na Stol se bom še rad udeleževal, saj je dobro organiziran.

Cilka Kežar iz Studenčic pri Vrbi: »Že dolgo zahajam v hribe; v glavnem planinarim poleti, pozimi pa se udeležujem le pohodov na Porezen in Stol. Tod sem letos sedmič.

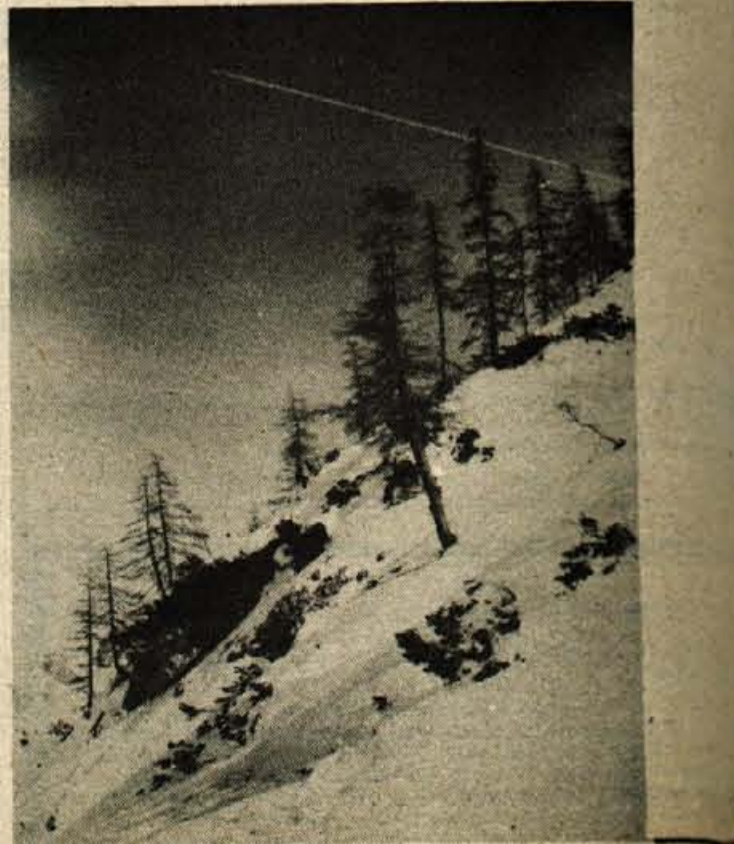
Zdi se mi prav, da ne grem vsako ceno na vrh. Pod planinah pod Stolum je bila vedno varna in ne preveč zahtevna. Sploh pa je kjerkoli v hribovih dober zrak in lep razgled. To komur koristi, še posebej pri gibanju v naravi. Ker kot pri drugih športih, najbolj pri meni je planinstvo.

Se zaradi nečesa so pozimi pohodi na Stol. Na njih nam minjamo velikih zgodovinskih godkov, revolucionarno sprejemamo mladi za svoje.

Mirko Koder z Jesenic: hod na Stol me privablja množičnosti; ne toliko me bi mi bila množica prijateljev. Planinec, član niškega društva, sem bil Julijce. Tako se seveda spoznam z mnogimi ljubitelji planinstva veliko pozornost. Med zimskimi pohodi v najbolj vabljiv na Stol, dar se je moč vzpeti na vrh. Spodnja pot je za mnoge lahka. Vendar pa je pozimi da je človek zaradi našnjega življenja čimveč žem zraku, da se ukvarja kreacijo. Bolje je, da počne kot pa poredko in intenzivno.

Besedilo in slike: Stojan Šaf

Prelep je planinski svet in popotniku tudi pozimi ponujajo pogled na zasnežena pobočja, kjer zimi in vetru kljubujejo. – Foto: D. Kuralt